Kulturně společenský časopis
2006 • 3
na internetu

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Stáří

Civění

Shledání

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Štěpán Kučera: **Jaký je Jaromír Nohavica jedenadvacátého století** (4)
Karolína Kučerová: **Jak absolvent hledal zaměstnání** (6)
Jakub Šofar: **Lednové a únorové dobropisy pro březen 2006** (8)

Speciál pro měsíc knihy (nebo internetu)

Katka Komorádová: **Zase něco** (12)
Martin Vokurka: **Šílenství v parku** (16)
Jiří Dynka: **Na výpadovce záporná zatáčka** (22)
Smilla Jaspersenová: **Vzal bys květiny z hrobu mrtvého?** (24)
Cannyho komiks (25)
Petr Kukal: **Polabské evangelium (výběr)** (26)
Z literáního archivu: Ivan Lah: **Stáří** (28)
J. Felix Tomáš: **Civění** (32)
Lucie Dudková: **Shledání** (36)
Jiří Studený: **Myslet jako auto** (40)

Média:

Karolína Kučerová: **Média a svět zralá pro pediatra** (44)
Jaroslav Balvín ml.: **Média a modernita a Thompsonův aktivní divák** (46)

Podobrazník Honzy Hanzla

Sedmiletky (48)

Příloha

Ladislav Postupa (49)

SYSTÉM NAVIGACE:
KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Ladislav Postupa „Úsměv, 1995, (k příloze na str. 49)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 3, ročník 7. E-mail: dobraadresa@firstnet.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Štefan Švec. Zástupce šéfredaktora: Štěpán Kučera. Redakce: Miroslav Cingl, Václav Dvořák, Martin Groman, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenková, Viki Shock, Jakub Šofar, Pavel Voňka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky a Nadace Český literární fond. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

báseň měsíce

Jana Škardová

***

Nedočkavě nedočtená kapitola –
hltám namodralá písmenka
pocuchané stránky:
...nezavřené dveře, okna,
proud vzduchu obtahuje,
vtahuje
do uzavřeného prostoru –
krychle pohádek,
než naleznu správný řádek
rozpletení děje

Naši milí,

tentokrát je Dobrá adresa členěná jinak, než jste zvyklí. Není v ní žádná Strž. Napsali bychom, že je to záměr, ale prostě se nám nesešly recenze. Eeeee... jinak!

Naši milí,

tentokrát je Dobrá adresa členěná jinak, než jste zvyklí. Není v ní žádná Strž. Ano, je to záměr, chceme totiž pořádně oslavit březen, měsíc knihy (nebo internetu, poslední dobou se v tom člověk nevyzná). Každopádně slavíme, jak se na takový měsíc sluší, tedy původní tvorbou. Pyšní jsme na nové texty Katky Komorádové, Martina Vokurky, do oslavy nám dokonce přispěl i výtečný básník Jiří Dynka! A vůbec si z našich pestrokřídlých autorů určitě vyberete.

Jediné, z čeho tentokrát neřičíme blahem, je Podobrazník. Ale stejně ho tiskneme, abyste si uvědomili, že dokonce ani Honza Hanzl není dokonalý. I když spousta z vás si to o něm po těch letech myslí., bez ohledu na cokoliv. Za ním si ale ještě užijete spoustu fotek Ladislava Postupy, takže všechno dobře dopadne. Mějte se pěkně!

Štefan Švec

O čem se (ne) mluví

Jaký je

Z koncertu Jaromíra Nohavici jsem měl trochu strach. V rozhovoru pro Mladou frontu hřímal, že byl odjakživa politickým zpěvákem, že se nikdy nenechá umlčet a že na lednové pražské šňůře všichni uvidí. Dvacátého ledna jsem navštívil Nohavicův recitál v aule filozofické fakulty a oddechl si, že moje představy muzikanta, který uprostřed lyrické skladby vykřikne „Volte Topolánka!“, byly přehnané. Agitujícím zpěvákem stylu Daniela Landy Nohavica určitě není – jaký tedy je nejpopulárnější český písničkář, který během dvaceti let veřejného vystupování vystřídal několik výrazových poloh?

Hned na začátku koncertu, po tom, co zahrál píseň *Kometa*, ujistil publikum, že se nehodlá předvádět a kohokoli o čemkoli přesvědčovat, že by zkrátka rád zahrál pár písní, na které má právě teď chuť. Nemluvil často, ale když, tak pokaždé dokázal pobavit. Třeba když mluvil o tom, že pro něj Praha stojí bokem a že do okolních metropolí Varšavy či Bratislavy to má blíž. A jak se v té souvislosti těšil na vlaky pendolino. I písničky uměl podat s vtipem. Omlouval se, že hraje *Milionáře*, myslel si, že ho kolovrátky rádií lidem zne-

Jaromír Nohavica jednadvacátého století

chutily. Proto vzal do ruky heligonku a spustil skladbu v rychlé hip hopové úpravě.

Když jsem asi za týden otevřel noviny, začetl jsem se do reportáže z Nohavicova recitálu v Lucerně, který se odehrál čtyři dny po „studentském" koncertu. „Nemluvil často, ale když, tak pokaždé dokázal pobavit," četl jsem. „Třeba když mluvil o tom, že pro něj Praha stojí bokem a že do okolních metropolí Varšavy či Bratislavy to má blíž. A jak se v té souvislosti těšil na vlaky pendolino. (...) I písničky uměl podat s vtipem. Omlouval se, že hraje Milionáře, myslel si, že ho kolovrátky rádií lidem znechutily. Proto vzal do ruky heligonku a spustil skladbu v rychlé hip hopové úpravě." Na obou koncertech se shodovalo nejenom pořadí písní, ale i pořadí vtipů, a tak jsem pochopil, do jakých maličkostí má písničkář svoji spontánnost secvičenou.

Ovšem tahle spíš úsměvná stránka Nohavicových představení samozřejmě nic neubírá na síle jeho písním. Vrcholem koncertu se pro mě stalo jeho přesvědčivé provedení skladeb *Muzeum*, jedné z nejsilnějších výpovědí jeho nejsilnějšího alba ***Mikymauzoleum***, *Danse Macabre*, troufalé výzvy Bohu s temnou melodií věnovanou Leonardu Cohenovi, nebo zmíněného *Milionáře*, zahraného v osvěžujícím tempu s heligonkou. Neokázale a uvěřitelně zněly v podání zralého Nohavici i skladby z jeho jarých let, *Možná že se mýlím* nebo *Zatímco se koupeš*, které mají tu krásnou vlastnost dobrého umění, že časem neosychají a vzbuzují v člověku vzpomínky na nikdy neprožité okamžiky. Naopak nejmenším zážitkem pro mě byly Nohavicovy nové písně (skladba *Jeruzalém* a jedna další, která je prý tak čerstvá, že ještě nemá název), v nichž jsem nedokázal najít nic než dokonale zvládnuté řemeslo.

Když se koncert převalil do druhé půlky, přišla konečně na program trocha politické agitace. Nohavica v aule našlapané studenty přednášel, jak revoluční je význam internetu, i to, že elektronickou pavučinu lze využít k odporu proti estabilishmentu, a dodal, že v subkultuře dnešní mládeže vidí stejné pnutí, jaké zachytil v roce 1989. Jeho příspěvkem novému médiu je deska ***Pražská pálená***, sestávající z oficiálně neuveřejněných, vesměs letitých skladeb, které písničkář znovu nahrál během pražského turné; album lze stáhnout na Nohavicově webové stránce. (Umístit svoji hudbu na internet není žádná novinka, dělá to například Jan Burian nebo kapela Traband, ale ***Pražskou pálenou*** lze získat *jedině* přes web – v tom je Nohavicův krok ojedinělý.) ***Pražská pálená*** je zajímavý artefakt, zároveň cenný materiál pro všechny, kdo chtějí vidět tvorbu Jaromíra Nohavici v co nejširším kontextu, ale dlužno dodat, že většina písní patří k slabším kouskům, a autor jistě věděl, proč je nenahrál na žádné ze svých řádných alb.

Jaký tedy je Jaromír Nohavica v jednadvacátém století, odhlédneme-li od nedůležitých mediálních výstupů? V osmdesátých letech byl svěžím poetou očarovaným kouzlem bláznivé Markéty, v následující dekádě se pak dotkl skutečného mistrovství – jeho tvorba získala nové barvy i hloubky a možná opravdu na svých bedrech cítil tíhu celého pohanského nebe, jak zpíval v písni *Planu* (***Divné století***). Kým je tedy Nohavica dnes? Po lednovém pražském koncertu si myslím, že Jaromír Nohavica je mistrem, v jehož dílně momentálně zavládl Babylon.

Štěpán Kučera

O čem se (ne) mluví

Jak absolvent hledal zaměstnání aneb pár rad do života

Vždycky jsem si myslela, že s mnohaletou praxí, neprehlednutelnou inteligencí, všeobecným rozhledem a prestižním vzděláním – jakož i doložitelným zájmem o věci veřejné – budu na pracovním trhu na roztrhání. Ó ja husa hloupá.

Dobrý den, jmenuji se Karolína Kučerová, je mi 26 let a právě jsem dokončila svou druhou vysokou školu. Vystudovala jsem žurnalistiku a mediální a komunikační studia na FSV UK a informační studia na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK. Z obou oborů mám červený diplom. Ovládám angličtinu, ruštinu, španělštinu a němčinu. Od roku 1997 jsem si při studiu přivydělávala, v současné době pracuji pro tři organizace jako redaktorka, tisková mluvčí a tajemnice. Přišla jsem se ucházet o pozici Osobní tajemnice / Office manager / Executive Assistant / Redaktor pro nový knižní dívčí klub / Administrative Assistant atd.

Dobrý den, jmenuji se Karolína Kučerová, je mi 26 let a právě jsem dokončila svou druhou vysokou školu. Vystudovala jsem žurnalistiku a mediální a komunikační studia na FSV UK a informační studia na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK. Z obou oborů mám červený diplom. Ovládám angličtinu, ruštinu, španělštinu a němčinu. Od roku 1997 jsem si při studiu přivydělávala, v současné době pracuji pro tři organizace jako redaktorka, tisková mluvčí a tajemnice. Přišla jsem se ucházet o pozici Osobní tajemnice / Office manager / Executive Assistant / Redaktor pro nový knižní dívčí klub / Administrative Assistant atd.

Dobrý den, jmenuji se Karolína Kučerová, je mi 26 let a právě jsem dokončila svou druhou vysokou školu. Vystudovala jsem žurnalistiku a mediální a komunikační studia na FSV UK a informační studia na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK. Z obou oborů mám červený diplom. Ovládám angličtinu, ruštinu, španělštinu a němčinu. Od roku 1997 jsem si při studiu přivydělávala, v současné době pracuji pro tři organizace jako redaktorka, tisková mluvčí a tajemnice. Přišla jsem se ucházet o pozici Osobní tajemnice / Office manager / Executive Assistant / Redaktor pro nový knižní dívčí klub / Administrative Assistant atd.

Dobrý den, jmenuji se Karolína Kučerová, je mi 26 let a právě jsem dokončila svou druhou vysokou školu. Vystudovala jsem žurnalistiku a mediální a komunikační studia na FSV UK a informační studia na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK. Z obou oborů mám červený diplom. Ovládám angličtinu, ruštinu, španělštinu a němčinu. Od roku 1997 jsem si při studiu přivydělávala, v současné době pracuji pro tři organizace jako redaktorka, tisková

Po státnicích jsem si dala několik týdnů na rekonvalescenci, a pak jsem se jala hledat si práci na plný úvazek, protože „brigády“ za pár tisíc člověka neuživí – a i kdyby, už se z nich nezaplatí zdravotní a sociální jistoty. Během dvouměsíčního hledání jsem nasbírala zkušenosti, které zde teď dávám v plen.

Základní ponaučení může člověku ušetřit dost rozčilování a zklamání. Toto ponaučení zní: **Připusťte si, že personalisty v agenturách otravujete.** Je živí firmy, které platí za dodané zaměstnance poplatek ve výši několika jeho měsíčních platů. Uchazeč je hmota, u níž personálka pouze odhaduje schopnost zaplácnout příslušnou poptávku. Agentura nemá zájem zjistit, co jste zač a k čemu byste se mohli hodit – už proto ne, že jako absolvent nemáte velké šance být top manažerem se statisícovým platem. Tento postoj je stěžejní, a i když se při pohovoru bude personalistka tvářit sebelíp, péči a nasazení ve svůj prospěch od ní nečekejte.

Další ponaučení formuluji v bodech:

– **Internet = chaos**. Na internetu najdete cokoli, nabídky jednotlivých postů se ale mnohdy vyskytují víckrát a pod různými názvy (třeba i u jedné personální agentury). Pokud je na absolventské místo požadována několikaletá praxe, závada není ve vašem přijímači.

– **Cokoli se hodí jako důvod, proč vás vyřadit ze seznamu uchazečů**. Jak jsem pochopila u pohovorů, údaje se maticově transformují: Částečný úvazek = žádná praxe. Vyšší vzdělání než požadované (i kdyby vás práce bavila) = problém. Znalost jazyka bez certifikátu nebo momentálně pasivní (co na tom, že jste se před pár lety byli s to plynně pohádat i s rodilým mluvčím) = nulová znalost jazyka. Neformálně získané dovednosti, soft skills = absolutně

irelevantní. (Ani nemluvím o profláklém vlivu vzhledu, pohlaví, věku, rodinného stavu atd.)

– **Životopis budete umět nazpaměť**. I když všude přikládáte pečlivě vypracované CV, budete muset svá zaměstnání (včetně popisu náplně práce na jednotlivých pozicích), vzdělání a data složení zkoušek včetně maturity vyplňovat do předpřipravených formulářů – a to nejen u pohovorů, ale mnohdy i na internetu.

– **Odpovědi nečekejte** (leda snad kdyby vás někdo doporučil). Když zareagujete na internetový inzerát, dostanete mail s automatickým potvrzením. Pak už vám asi nepřijde nic. A pokud přijde, běžné jsou odpovědi typu „litujeme, nevyhovujete požadavkům na danou pozici“ bez uvedení pozice a z adresy agentury, jejíž jméno vám mezi desítkami jiných moc neřekne. (Už vůbec nečekejte, že by vám někdo vysvětlil, PROČ nevyhovujete požadavkům, i když je ve vašem CV vše, co zaměstnavatel chtěl.) I pokud absolvujete pohovor přímo ve firmě, nečekejte, že se vám ozvou: běžná praxe je taková, že dají vědět jen těm, o které mají zájem. Při odpovídání na inzerát také počítejte s tím, že mnohá čerstvě inzerovaná místa jsou už obsazená.

– **Počítače nemají mozek, lidé někdy taky ne**. Jedna personální agentura mě oslovovala týden co týden s inzeráty dle mých požadavků: vybíral je ale počítač dle omezeně modifikovatelného profilu, takže mým schopnostem a zájmům odpovídaly spíše omylem. Když mě ale zaměstnankyně téže agentury oslovila s nabídkou práce pro ekonomicky vzdělanou středoškolačku ovládající plynně německou obchodní korespondenci, napadlo mě, co asi dělají její mozkové závity. Ostatně i u pohovorů se vám může stát, že cítíte rozdíl mezi personalistou (jeho IQ, vzděláním, rozhledem, nasazením atd.) a sebou: tak to chodí. (Pokud se dostanete s pohovorem až k potenciálním nadřízeným, rozdíl by už neměl být tak patrný.)

Kterak jsem pohovořila

Jeden z mých prvních pohovorů se týkal pozice „Junior s cizími jazyky“. Tohle místo pro absolventy mě – jako osobu znalou velmi dobře angličtiny a částečně dalších 3 světových jazyků – oslovilo. Na pohovoru se nás sešlo pět dívek. Po vyplnění podrobného dotazníku, do něhož jsem přenesla celé své CV, vstoupil personalista (spolumajitel firmy, jak jsem později zjistila) v růžové košili a kravatě přiměřené barvy. Když promluvil, já i některé kolegyně jsme chvíli přemýšlely, jaký používá jazyk; mluvil česky, ale „šlapal“ si na jazyk u každé hlásky. Pak nás proklepl motivačním a jazykovým rozhovorem a konečně nám vysvětlil, že „cizími jazyky“ se nerozumí to, že člověk má být připraven se domluvit v co nejvíce řečech, ale to, že by měl dokonale ovládat kromě angličtiny ještě další jazyk(y) včetně obchodní terminologie. (Práce by spočívala v zajišťování klientského servisu pro specialistu na outsourcing... Přišlo mi skoro líto, že se já i další podobně vzdělané slečny ucházíme o tenhle exekutivní post s omezenou možností postupu.) Také se nám pochlubil, že jeho agentura je nejúspěšnější v umisťování „lidí“ do této firmy. (Co třeba mít opačnou statistiku – na to, kolika uchazečům najde práci?) V polovině pohovorů jedna ze slečen odešla a bylo nad slunce jasné, že pozornost si z nás získala jediná: dívka s vysokou školou, aktivní znalostí tří světových jazyků a s několikaletou praxí u nás i v cizině (na juniorský post, sic!). Když jsme odcházely, tvářil se pan spolumajitel, že jí možná nabídne i něco jiného – pochopitelně, takový uchazeč je hotový klenot. Dosud nezpracované diamanty agentury nezajímají.

Jak by si tedy absolvent měl hledat práci? Na základě svých zkušeností i zážitků lidí v mém okolí si troufnu formulovat několik rad, které by se (potenciálním) uchazečům o zaměstnání mohly hodit.

1. **Praxi při studiu** si hledejte jen tam, kde vás po promoci zaměstnají na full-time.

2. **Radši si sami dejte inzerát** (do tisku i na internet). Máte tak šanci sejít se s někým, kdo o vás opravdu bude stát. Při formulaci inzerátu pozor na „komunikativnost“: je pravděpodobné, že vás osloví někdo, kdo shání prodejce.

3. **Pokud možno se vyhýbejte personálním agenturám**: přidaná hodnota nulová, šance postoupit přímo k zaměstnavateli velmi malá, zacházení popsáno výše. Brouzdejte po internetových stránkách zaměstnavatelů, hledejte v inzerátech firem, obesílejte možné zaměstnavatele životopisem i preventivně.

4. **Ptejte se, kde můžete**. Doporučení jsou velmi dobrá, jednak vás může někdo upozornit na místa ve svém okolí, jednak může upozornit firmu na vás. Je to logické, osobní doporučení prověřeného zaměstnance či partnera napoví víc než suchý životopis; pro lidi bez kontaktů je to ale nepříjemný handicap.

5. **Nespoléhejte na to, že se inteligence, elán, ochota se učit a všestrannost cení víc než praxe v oboru.** (Ještě ne.) I když vás sebevíc baví něco, na co jste nestudovali, první zaměstnání mimo svůj obor najdete těžko.

6. **Další informace** o tom, jak napsat CV, jak se obléct, jak se navonět, jak se tvářit, jaký je možné očekávat plat a jak si o něj říct, **si najděte někde jinde.** (Pokud máte XX kg nadváhu, stejně vám to nejspíš nepomůže.)

PS: Práci jsem hledala dva měsíce, nyní pracuji jako redaktorka Českého rozhlasu Regina – a moc mě to baví. Odkaz na danou pozici jsem našla přímo na webu ČRo, prohlížet si tam vystavené nabídky mi poradil bratranec a konkrétně rozhlasovou novinařinu jsem (před lety) vystudovala.

Karolína Kučerová

O čem se (ne) mluví

Lednové a ú dobropisy pr

Lednové a únorové

3.1

Když na mě někdo vybafne, co se mi zrovna líbilo ze čtení, tak většinou nevím, nějak se ve mně srazí mlíko v tvaroh a vzpomenu si jen na nějaké kraviny. Takže si to sem rovnou napíšu: zjevení, pozdvižení, očarování a závist ve mně vyvolal román Anny Zonové *Za trest a za odměnu* (Torst 2004). Snažili se všichni ti napravení pisatelé ukázat, co se dělo nebo nedělo v hlavách generací, které prožily druhou válku a pak se musely rozhodnout, zda Velký Bratr je opravdu osvoboditel z podstaty člověčenství, nebo zda jen tahá na šášovnici velké politiky. Jestli cesta do ráje může být ukončena tady na zemi. Jestli království boží je opravdu vymezeno nejuvědomělejším předvojem dělnické třídy. Tahleta autorka to zmákla levou zadní a ještě ke všemu stylem, ze kterého je mi úzko a jde chlad a děs z té krásy. Ta měla dostat všechny státní a podstátní ceny za literaturu, protože to je úkaz, jaký se rodí jednou za padesát let. Takže ještě jednou, poslední velký čtenářský zážitek: Anna Zonová – *Za trest a za odměnu* (Torst 2004).

3.2

Některé věci se nezměnily, a není to přitom na pováženou. Pořád ještě vycházejí *Zprávy Spolku českých bibliofilů v Praze*. Naposledy č. 2/2005. Přestože má spolek už jen 388 členů a aktivit je čím dál tím méně. V tomto čísle je otištěna druhá část textu Karla Kolaříka *Básnické dílo Jiřího Karáska ze Lvovic z hlediska knižní kultury* (včetně několika dopisů mezi ním a Josefem Portmanem), dále několik dopisů z korespondence mezi Josefem Portmanem a Annou Mackovou a podstatný výtah z diplomové práce Víta Charouze (1978) *Otto Girgal a jeho podíl na rozvoji české knižní kultury* (včetně seznamu jím vydaných knih). Jako příloha je vloženo

norové
ro březen 2006

dobropisy pro březen 2006

další pokračování knižních dedikací Jakub Demla. Jen kdyby to někdo lépe redigoval, divisy a pomlčky podle náhody, mezery taktéž.

3.3

Valtr Komárek v *Mladé frontě Dnes* (7. ledna 2005): *Paroubek bude legendou. Jako Guevara*. To nemá chybu, takhle je to úplně hotové. V rozhovoru na konci ještě prognostik prohlašuje: *Než číst vládní materiály, tak rozhodně je lepší číst Dostojevského. Třeba Zápisky z mrtvého domu*. Pak že není Pánbůh! Zapadá to do sebe, až je jednomu úzko.

3.4

A další pecka. Lucie Bílá a Liběna Rochová napsaly (!) exkluzivní knihu *MÓDA FASHION*. Kniha vypráví příběhy a osudy rób, které již léta navrhuje pro Lucii Bílou oděvní designérka Liběna Rochová. Zpráva jako hrom. Asi taky někdy přispěju svou troškou, napíšu poému *Příběh opravdového overalu*. Nebo reportáž *Moje kapesníky*.

Nedivte se té ptačí chřipce. Je to v současnosti asi jediné rozumné řešení.

3.5

V *Kavárně Mf Dnes* psal Jan Gabriel o Milanu Kunderovi. Podtitulek zní *Žádná diskuse o Kunderovi se v téhle zemi konat nebude*. Gabriel tvrdí, že „zdejší provinční myšlení Kunderovi nemůže odpustit, zůstaneme-li pouze u esejů, že s ním není schopné držet krok“. A protože je odlišný, tak mu to máme za zlé ve své zaprděnosti. To už domýšlím.

Já si teda z Kundery límec neurvu, *Směšné lásky* a *Žert* mám v knihovně, a stačí mi to. Neznám ve svém okolí nikoho, kdo by o něm chtěl diskutovat. Stařec chovající se jako Maková panenka, jehož slávu tady u nás čechrá pár zbylých kamarádů. Světová literatura už je někde úplně jinde, Milane!

3.6

Je zima, že by psa nevyhnal. To se tak říkalo. Dneska bych ten výkřik trochu inovoval: Je zima, že bys ani svědka Jehovova nevyhnal. Neznamená to, že bych ho nevyhnal z domu, to bych ho teda vyhnal, ale že „nesvědčí“, že nerozdává mlčky *Strážní věž* v zákoutí metra či nádraží. Protože i svědectví o boží lásce je limitováno mrazem. A to je dobře. Hmota občas musí zvítězit na duchem.

Při té mrazivé příležitosti vyhlašuji, že stranu, která ve svém volebním programu přijde s myšlenkou, že ze zákona není možné, aby v Česku byly nižší mrazy než 10 pod

O čem se (ne) mluví

Lednové a únorové

nulou, budu volit. Sice jsme to tady už jednou měli, takové to „poručíme větru, dešti“, ale o mrazu se tam nikdy nic neříkalo. Kdybychom nebourali vesele to Rakousko zpuchřelé, mohli jsme teď být někde v Terstu nebo v Rijece. Místo toho klepeme kosu. Dobré úmysly se zase proměnily v nesmysly.

3.7

Taky je občas potřeba si od toho inteligenství, na které si hrajeme, odpočinout a vrátit se zpět k obyčejnosti. A být chamtivý, nerudný, závistivý, pomlouvačný atd. Tak teď si ten pohár vypiju do dna. Na NOVU se nedívám, jen když dávají nějaké ty „trajlery“ a musí to v nich srovnat Arnie, Steven, Sylvestr, Bruce a Chuck. A taky tenhleten Dudikoff, ten začíná být goodovej. Takže: ocenil jsem, že byl zrušen pořad *Go-Go šou*. Sourozenci Gondíkovi byli prostě šílení. Něco jako sandály s bílýma ponožkama nebo kravata s kačerem Donaldem. Děkujeme, že byli odejiti.

3.8

Právo ze čtvrtka 2. února. Fakt hodně povedený titulek: *Vondráčková o vloupání v Řitce nevěděla*. Taktéž text je výživný: *Zpráva o vykradení rodinného domu v Řitce u Prahy, ze kterého o víkendu zmizel mimo jiné vzácný lesní roh*... Manžel Vondráčkové však kontruje, že jejich dům to nebyl. *A z hudebních nástrojů prý mají doma jen bubny a piáno*... O tom by někdo mohl natočit slušný psychothriller *Sonáta pro lesní paroh a bubeníčka*.

3.9

Když vyšlo ukázkové číslo týdeníku *A2*, a pak ještě několik následujících, myslel jsem, že se konečně zacelila díra v ozónové kapuci nad literárním světem. Dnes už to netvrdím. Snaha o dohnání a předehnání *Respektu* (o to stejné se pokoušejí zbytkové *Literární noviny*) je samozřejmě regulérní činění a taktéž je zcela určitě pravda, že počet čtenářů, kteří mají zájem o zahraničněpolitické souvislosti současné sekané (lidovraždění), je vyšší než těch, kteří by si raději zoufali nad nějakými literárními a literárněkritickými výkony. Takže to je jen mezi náma. Připadám si jako dědeček, který někdy v polovině 90. let obcházel redakce s několika linkovanými sešity popsanými odvozeninami teze *Bůh je láska*, a nikdo nechtěl přistoupit na to, že by taková kniha v nákladu 100 000 výtisků změnila svět. Když ani u mě nepochodil, svěsil už tak dost svěšená ramena a rozloučil se se tichým konstatováním: *Zase nic*. Tak já to po něm zopakuju: *Zase nic!*

3.10

Tak zemřela první feministka světa Betty Friedanová. Uvidíme, jak si bude vést v nebi. Jak to tam srovná. Pokud se ovšem neprokáže, že Bůh je (a vždycky byl) žena. To by byl pak celý feminismus úplně v řiti.

3.11

Občas musí člověk udělat to, co pořád oddaluje. V jedné krabici jsem měl kompletní

dobropisy pro březen 2006

týdeník *Kmen*, který jsem neprohlížel minimálně 15 let. Tak místo spánku po nedělním obědě vytáhl jsem tyhle mrtvolné stíny, abych nad nimi mohl provést historický soud. *Kmen* (nejdřív vycházel jako příloha *Tvorby*, od ledna 1988 samostatně – vydávali ho mrchotrubci ze Svazu českých spisovatelů). Probral jsem ročník 1988 a 1989. Zajímavé čtení. Psalia (a fotografovala) do něj velká skupina současných mediálních hvězd: Pavel Kosatík, Ladislav Verecký, Vladimír Kučera, Josef Chuchma, Ondřej Neff, Jan Rejžek, Viktor Šlajchrt, vytahovali zde ze sklepů zapomnění Jana Skácela, Ludvíka Kunderu, Emila Juliše, Jiřího Muchu, Jana Wericha, Jaroslava Seiferta, Jana Hanče, Ladislava Klímu, ale i Pasternaka nebo Milosze. Ale největší otloukánek byl Bohouš Hrabalů, kterého chlápci vytěžovali jako plyšového medvěda, jako kdyby tušili, že něco bude a že pro budoucnost je důležité být s Hrabalem vyfocen nebo o něm něco málo poplkat. Na druhé straně se to tu hemží Blahynky, Pilaři, Vlašíny. Dokonce i Eva Fojtíková tu zaseje a Hana Hrzalová, šéfová přes písmena vůbec. Ta ve 2. čísle roku 1988 v textu *Pravdivá kritičnost* pobrukuje: *Problémy je třeba formulovat za pochodu a spolu s tím překonávat i vlastní nedostatečnou připravenost, slabiny v teorii, roztříštěnost.* Tak to je česká varianta takzvané glasnosti. Jenže taky píše: *První rezultáty nových výzkumů dokládají platnost Poučení.* Píše se rok 1988 a platnost *Poučení z krizového vývoje*, jednoho z nejobludnějších hanopisů česko-slovenských, je zde pokládána stále za základ (jak se říkalo za platformu), ze které je třeba posuzovat to minulé, současné i budoucí. Naprostá většina těch šílených mrchotrubců není schopna se vyžvejknout, co je vlastně tím největším problémem české (tehdejší) literatury. Několikrát jsem se na to ptal profesora Jiřího Hájka (studoval jsem v té době asi 2 roky třetí obor – estetiku, která byla zaměřena na literární kritiku; pochopil jsem pozdě, ale ještě zavčas, že je to v mém případě pouze sběr materiálu pro moji další literární činnost), proč pořád hledá a klade otázky, na které nikdo neumí odpovědět, protože neví, co znamenají? Přece jenom jedno plus bych Hájkovi přičetl, díky němu jsem pochopil, že ta jejich bezradnost vycházela z toho, že neustále hledali a vyvolávali vzorové typy socrealistické prózy, ale nikdo je nenašel. Jako když v alchymistické dílně vyráběli zlato mlácením do švestkových pecek. Hájek začal vždycky svým oblíbeným Engelsem, kterého měl nastudovaného, všechny jeho dopisy o sentimentálním románu, ze kterého se vyvinul kritický realismus, ale pak už jen papouškoval takové ty klasické slovní balvany o ničem. O české literatuře za první republiky věděl pendrek, a když jsem mu řekl, že Kafku tiskl i Josef Florian, tak se nasupil, že mu takovou hloupost mohu tvrdit.

Prostě a jednoduše, *Kmeny* jsem vyházel, neboť v nich nic není, jen to nic by se dalo hledat, ale proč? Abych nebyl tak zásadně proti, přiznat se musí, že tehdy se ještě umělo sázet a redigovat, divis byl divis, pomlčka byla pomlčka a lámalo se po slabikách (viz bod 3.2). Ale to je pro pamětníky hodně málo.

Jakub Šofar

Katka Komorádová

*1982

Zase něco o

Místo žá ětlic

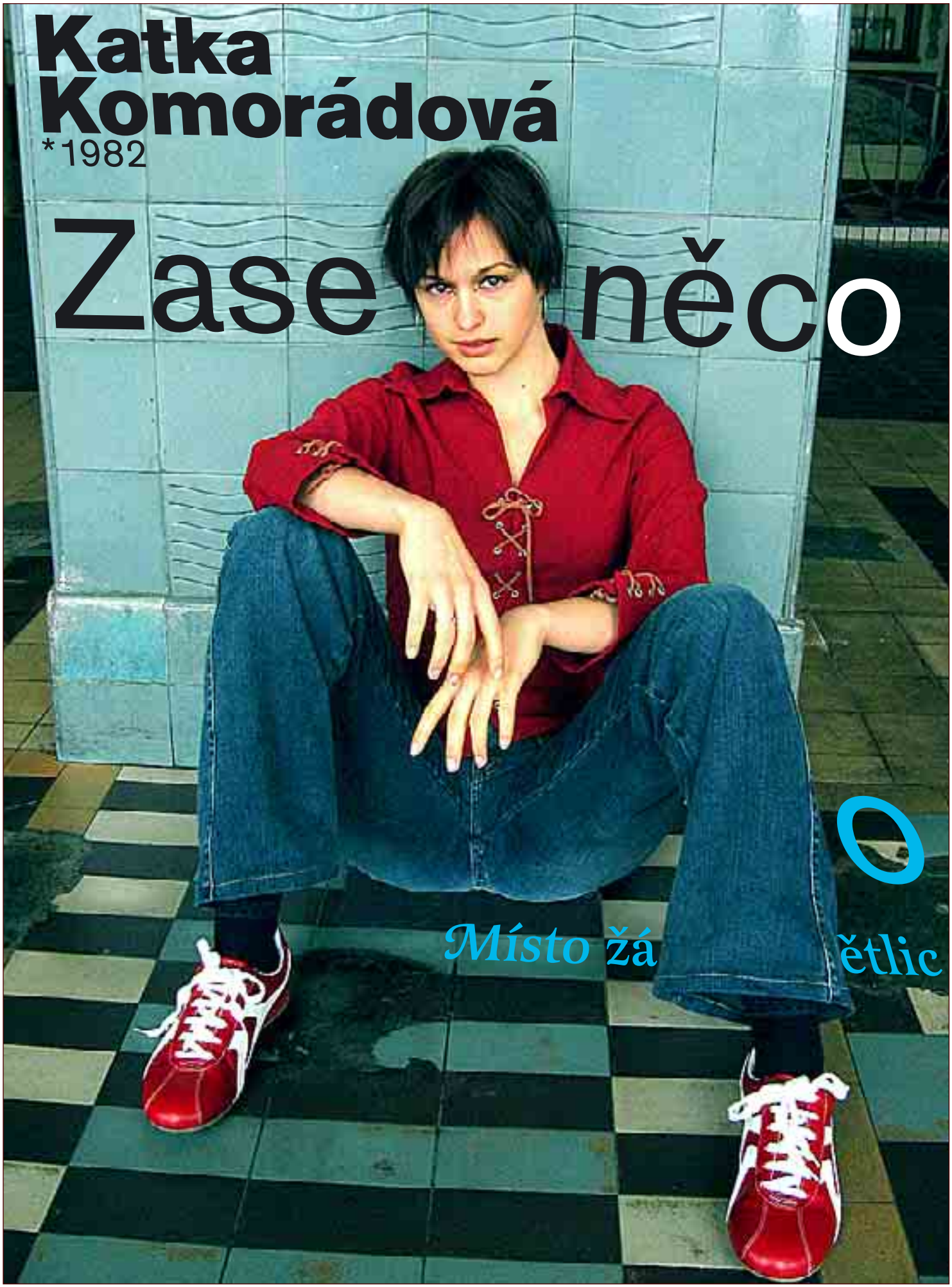

Místo žáru ze světlic lásky...

...vyslaných za zimních večerů
do krajiny ticha
zbyl
jen šedý dým, co
štípe v očích a z prstů stahuje
kroužky planých slibů.

Všude kolem tolik prázdných
slov, co hladově se derou pod nehty
a unaveně sedají na dlaně, co chladnou
tichem uvnitř nás.

Svatomikulášská

Ve vlasech jí šedne vůně horkých
kaštanů
a z rukou padá suchá kůra
pomeranče
porcovaná na třpytivém podnose
barevného celofánu, odkud

tečou kapky čokolády
a z bílejch křídel andělů
dělaj krovky sluníček sedmitečnejch.

Z jihu zvoní
klekání, když se na schodech choulí
zmrzlá holka.

– Setři slzy z puntíkatejch křídel
a nefňukej, když
máš kde spát. Ještě je moc
brzy
ptát se starý mámy,
odkud přijde princ.

Sluhou vlastních snů

Čas, který trochu Byl a
spíš Nebyl
slepým sluhou;
čas, co občas dal a
spíš nedal
všem šanci
druhou –

pod svícnem zprůsvitněl
a po zdech zakouřené kavárny
nám chladně tekl do dlaní.

A najednou ho bylo moc –
jen my jsme věděli, že noc,
co měla přijít,
bude naší
poslední.

Jen my jsme věděli, že
Čas uvnitř nás hraje s námi pasiáns.

Jen my jsme věděli, že není cesta
zpátky.

Z hadí kůže svlečená

Hádě hřála jsem si na prsou
a kůži mu třela,
aby nepošlo chladem –

ve dnech plných křiku a ostrých
slov smísených s jedem
plivalo mi do očí střepy ze zrcadla
rozbité duše;

– za nocí plných ticha
pak svíjelo se mi v klíně
a skelným pohledem bodalo
do všech mých PROČ
navlečených na provázku snů.

Na sídlišti

Šeď z paneláků tekla
dětem do tepláků,
co s nudlí u nosu skákaly
v kalužích a nevěřily,
že lidská dlaň nabízí i
pohlazení.

Samy cápaly ve vodě,
samy utíraly do rukávu mokrou tvář,
samy šklebily se na svět a
samy si povídaly.
Očima

Obraz loňských Vánoc kape
nám z rukávů a na chodníku
po nich zbude
jenom smutná stopa –
jako odkaz pro tisícovky dalších,
co lásce nastaví pravidla
a jejím vlnám pokusí se
určit směr.

Sami cápeme ve vzpomínkách,
sami si do rukávu utíráme mokrou tvář,
sami se šklebíme na svět,
sami spolu mlčíme.

Zimní

Jako když nebi rozpářeš břuch
a do rány vsypeš mu
hrstku soli,
pak stačí, když se zeptáš,
jak moc to bolí
nastavit dlaň a do pasti
lapit pár vloček,
co sedaly nám do vlasů
vonících zimní Prahou.

Ztratil ses v mlze
zbytečných slov a gest
vysílaných do prázdna;
ani světlo z louče touhy
nemohlo ukázat nám cestu.

Jako když nebi rozpářeš břuch
a na tvář
světlicí lásky
napíšeš pár slov,
pak stačí, když sám si odpovíš,
proč uzavírat sázky
na sílu víry v nás

Sřetězení

Pravda, co pošla na úbytě,
pravda, co do tmy pořád křičí
„Chci tě!“;
pravda, co roztahuje nohy
a do výkřiků slasti vkládá svoje vlohy
mluvit
„pravdu, nic než pravdu, ámen“
si našla černej kámen
a vytesala do něj tvoji tvář,
aby každej večer mohla
malovat ti
svatozář,
v kterou nikdy nevěřila,
když rudé víno do dna pila
a s otatníma se veselila.

Sama.
Volná.
Smířená.

Hledači

Quo vadis,
ty,
co ve vlastním stínu čteš
jak ve slepé mapě světa
a svou vinu
za noci strávené ve strachu
ze života
kladeš za oběť
němým múzám?

Kam kráčíš,
ty,
co v myšlenkách tápeš
a slepě následuješ stopy
druhých,
co prsty odřenými touhou
píší vyznání zmrzlým
kytkám na okenní tabuli?

Hledáš návod, jak žít –
a přitom stačí otevřít
svou dlaň
a nabídnout ji tam,
kdo tě prosí.

Nahota duše

Nahá, s trávou ve vlasech
vyrvala si z těla kus
sebe sama
a hodila ho psům,
co za nocích plazili
se v ulicích
a k ránu sténali pod oknem.

S masem vyvrhla i
děvku Naivitu,
co tiše vábila
a v koutě se krčila.
Co chtěla, to dostala,
bez řečí a bez smíchu
s ďáblem vlastních snů
obcovala na hranici
reality a
všem nepoddajným šklebila
se do tváře.

Rozdala své ANO i své NE -
a přesto nepatřila
nikomu,
kdo by zahalil nahotu
její duše.

Víra

Z polí táhla zima,
co na okno ťukala mdlé SOS
a do duše strkala mu prsty
zmrzlé na kost.

Ohlížel se zpátky
a přes most
svědomí
chtěl se vrátit do kraje
šedých pavučin, kde mezi všemi
nezvaný byl host.

Z polí táhla zima,
co troufale smála se mu do očí,
když zvečera strhával tapety smíchu
z jejich podkroví;

co zbývá, je jen víra,
že se nikdo nedoví,
jak moc mu chybí
její tvář.

Nerovnice

Když mi dáš půl,
oplatím půlkou.
Když mi dáš všechno,
dostaneš taky tak.
Jak krásná je matematika
života,
stačí jen tiše si počítat.

Miluješ-li napůl,
půlku dostaneš.
Co je lásky polovina?
Jenom ranní kocovina
s vůní kávy ve vlasech.

Miluješ-li celým já,
pak z rovnice se stává
nerovnice
o dvou starých neznámých –
srdce versus rozum,

co radí zkusit to zas o dům
dál.

Martin Vokurka

všechno (nebo skoro všechno) o autorovi je na www.martinvokurka.cz

Šílenství v parku

Začínalo pršet. Lavičky zely prázdnotou, psi i se svými pány uvolnili cestičky prázdnotě a běželi se co nejrychleji skrýt domů.

Petr Horký nespěchal. Voda stékající za krk ani promáčené vlasy mu nevadily, košile lepící se na tělo mu dokonce byla příjemná. Do čtyř hodin, kdy musí být v té velké budově na druhém konci města, zbývá dost času. Ty čtyři hodiny před ním zejí jako trychtýř, k němuž se po tobogánu s hloupým křikem řítí veškerý čas. Chtěl by zabrzdit, ale kdesi za ním nepřetržitě duní neviditelný kompresor a pohání ho tunelem směrem dolů.

Park byl pustý. O to víc ho překvapila osamělá postava krčící se na lavičce opřené o betonovou obrubu vodotrysku. Byla podivně zkroucená, některými částmi svého těla se vodě úmyslně vystavovala, zatímco jiné se snažila – byť jistě marně – před deštěm ochránit.

Déšť zesílil do prudkého lijáku a Petr zalitoval, že se včas neschoval do nedaleké pasáže. Rychle vysoukal černé paraple z obalu a jen s námahou ho ve větru rozevřel. Postava se ani nepohnula a seděla dál, jako by prudký příval vody vůbec nevnímala. Byla to žena. Měla dlouhé hnědé vlasy, černou bundu a zelené kalhoty.

Petr se na ni zvědavě podíval. Zarazilo ho její držení těla, které mu připomínalo ženu, s níž se kdysi znával. Seděla na lavičce zkroucená, jako by ji tam ve spěchu vymodeloval začínající sochař a pak kvůli počínajícímu dešti utekl a zapomněl na ni. Nebo se lekl toho, co se mu vynořilo pod rukama. Petr podobný postoj nikdy u nikoho jiného neviděl. Je to jen mámení deště, pomyslel si, nic víc než optický klam vyvolaný bůhvíjakou vzpomínkou a napětím, které v posledních dnech cítil. To nemůže být ona. Přesto se skrz kapky deště pokoušel proniknout k jejímu obličeji, očím, linii nosu. Zatímco žena zůstávala ve své podivné poloze, přistoupil k lavičce a nejistě, napůl šeptem, napůl tázavě, pronesl její jméno.

Martin Vokurka
Šílenství v parku

Vůbec nedala najevo, že něco slyšela, a ani se nepohnula. Až po chvíli nepatrně pootočila hlavu a na okamžik na něj pohlédla. Její pohled směřoval skrz něj a okolo něj, byl jako ten déšť, co ho zaplavoval, byl všude, ale nikdy uvnitř, a byl stejně tak studený.

„Co tu proboha děláš, měla by ses rychle schovat. Jsi celá promrzlá," řekl a sklonil se k ní. Byla to ona, teď ji bezpečně poznával. Měla promodralé rty a byla bledá, neskutečně bledá, takže její oči se odrážely jako temné kameny vržené vší silou vzhůru proti nekonečnému, bílému nebi a stejně tak byly vzdálené.

Přesunul nad ni deštník. Okamžitě ho zaplavil proud deště. Stejně to bylo zbytečné. Voda jí stékala z vlasů, do obličeje dál bušily kapky jako do kaluže a jenom chladné bělmo očí bez jediné červené žilky zahánělo představu předchozího pláče. Když viděl marnost své snahy, složil deštník a oba zůstali na dešti.

„Nemůžeš tu takhle sedět, musíš se schovat a usušit." Vzal ji kolem ramen a pokoušel se ji postavit. Vstala poslušně, jako by i on byl sochařem a mohl dokončit započaté dílo. Pomalu spolu odcházeli z parku. V konečcích prstů cítil, jak se celá chvěje drobnými záškuby. Ve slábnoucím dešti se znovu ozýval vodotrysk.

Když došli do pasáže, znovu se na ni pořádně podíval. Byla na kost promrzlá. Neřekla ještě ani slovo, ale jakýmsi pohybem, do jehož a chladu cizoty se spíše bezděky vtíralo i cosi důvěrně známého, dala najevo, že ho poznává. Jak by ho nepoznala, i když se svým životem už dávno odešla někam jinam. Paměť jako žába na prameni nedovolí, aby konec jednoho života smetl všechno nepotřebné, aby byl jako dravá a očistná voda, která se řítí a rve stromy, břehy a přelívá se přes cesty a silnice.

Vedl ji k čajovně ukryté v zákoutí pasáže. „Musíš si dát něco na zahřátí," opakoval pořád dokola jako kdysi. Uvnitř nebylo jediné volné místo.

Podíval se na hodinky a zachvěl se. Půl čtvrté. Uvědomil si, že je nejvyšší čas, aby nasedl na tramvaj a odjel.

„Nech mě tady, já se o sebe postarám. Jsem zvyklá. Přesto ti děkuju." Všimla si jeho pohledu i zaváhání a vysmekla se mu. Byla to její první slova. Udělala pár kroků, ale sotva se ocitla sama uprostřed pasáže na nekonečné ploše pokryté lesklými dlaždicemi, zamotala se jí hlava a sesula se k zemi. Zachytil ji na poslední chvíli.

„Musíš se usušit, musíš se napít něčeho teplého." V jeho hlase zazněla starost. Nedaleko stál automat s teplými nápoji. Hodil do něho minci a za chvíli jí přistrčil plastový kelímek s horkou kávou. Tak horkou, že ho nemohla udržet v ruce. Vypadl jí na zem a černá tekutina se jim rozprskla u nohou.

Ruce se jí rozklepaly.

Nikdo se jeho směrem nedíval, přesto se cítil nejistý. Měl pocit, že je středem pozornosti, cítil tisíce pohledů, jak se mu lepí na tělo. S mlasknutím se přisávaly na mokrou kůži.

„Zajdeme k nám, usušíš se, dáme si něco teplého. Takhle bys domů nedojela."

Uvědomoval si, že neodejde-li v tomto okamžiku, nedorazí včas. Čeká ho další propocená noc nespavosti, další den prosycený neklidem. Pohledem bloudil po pasáži, jako by čekal nějaké stvrzující, souhlasné znamení s nabídkou, kterou právě udělal a jež ho samotného překvapila. Jenže copak takových znamení chodí v životě víc než jedno, a to ještě úplně náhodné? Jak se blížila čtvrtá hodina, jeho úzkost zesílila, ale současně cítil počínající úlevu při představě, že se ona hodina odehraje bez něj, že prostě přijde, protože je na něm nezávislá, nepotřebuje jeho přítomnost, aby byla, a on pocítí jenom její dozvuky jako tlakovou vlnu po vzdáleném neviditelném výbuchu. Cosi ho vymrští z tobogánu a jemu je v tuto chvíli jedno, kam dopadne.

„Já už tam stejně nebydlím," řekla tiše.

„A kde bydlíš?" zeptal se po malé chvíli, kterou trvalo, než její slova k němu dolétla. Myslel na to, co se dnes už nedozví. A s kým teď bydlíš, chtělo se mu dodat, když se zase vzpamatoval.

„To je jedno, nedělej si se mnou starosti. Běž si vyřídit, co potřebuješ, je to určitě hodně důležitý."

„Není to důležitý," odpověděl spíš pro sebe. „Právě teď to není důležitý. Já rozhoduji o důležitosti věcí." Skoro si dupnul. Úleva už byla zřetelná.

Podívala se znovu někam za něj do prázdna, které se tam rozprostíralo. Nebo naopak za ním bylo všechno a to prázdno bylo v něm. „Kde bydlíš?" zeptal se znovu.

Neodpověděla. Místo toho se na něj podívala s dotazem, jestli svou nabídku myslí vážně.

„Opravdu bychom mohli zajít k tobě? Víš, když ne, tak ne, ale jinak budu moc ráda, víš, není mi moc dobře, ten déšť, víš..."

Málokdy ji viděl takhle rozpačitou.

„Vím," řekl. „Jitka má službu," dodal tiše jako tehdy, jako by i teď na tom záleželo. Předstíral zvyk. V nemocnicích musí pořád někdo být, pokračoval v duchu sám pro sebe. To není jako u něj. Jeho přítomnost nebo nepřítomnost jsou jenom dva ironické body pro zdánlivý pohyb, který se vydává za život.

Vydali se k řece. Petr od dětství bydlel na nábřeží. Z okna jednoho pokoje hleděl na řeku i na čtvrť, která se na druhém břehu rozkládala na kopci a táhla se až k obzoru.

Když vstoupili do chladné chodby typického činžáku, už jen poprchávalo. Chodba byla neútulná, chladná. Petr odemkl, zul se, vyndal pantofle pro návštěvy a oba vešli do pokoje.

„Teď by ses měla usušit. Víš co, nejlíp bude, když se vysprchuješ, vyfénuješ si vlasy..."

Přistihl se, že jí ukazuje, kde je koupelna. Vždyť já vím, podívala se na něj mlčky. Po předchozí rozpačitosti už nebylo ani stopy. Zastyděl se a chtěl říct něco o nové masážní vaně, ale pak raději mlčel.

Stála dál uprostřed pokoje a nehýbala se. Zase byla tak podivně zkroucená. Hlavu

Martin Vokurka
Šílenství v parku

měla svěšenou a otočenou doleva, stejně jako se doleva přetáčela i pravá část těla. Pravá ruka tak byla na úrovni ruky levé. Chvíli stála bez hnutí, pak se kolem sebe začala rozhlížet, jako by do sebe chtěla z tohoto pokoje co nejvíc nasát. Začala se pomalu svlékat. Vytahaný svetr, pod ním staré, místy děravé tričko. Zašlá podprsenka. Všechno bylo mokré. Vyklouzla z ošoupaných kalhot, dole notně roztřepených a zablácených. Upřeně ji pozoroval, ale byl soustředěn jen na jednotlivé detaily oblečení a nic jiného nevnímal. Proto ho překvapilo, že najednou hledí přímo na nahá ňadra, a než se nadál, objevilo se i husté ochlupení v rozkroku. Chtěl se dívat jinam, ale ona se usmála vzdáleným úsměvem, pohybem shora dolů přejela přes prsa a než dokázal své oči odtrhnout, otočila se a odkráčela směrem do koupelny.

Ozvala se voda tříštící se o vanu. Osaměl v pokoji. Venku právě přestalo pršet.

Nebyl schopen souvislé myšlenky. Pokolikáté už – za těch pár minut, za pár posledních dnů. Klidně se před ním svlékne a on nic... Nic necítil. Na co jen se vztahy proměňují. Těla na tom nic nezachrání, spíše naopak. Pak ho napadlo – co když to svlékání mělo být něco jako volání o pomoc? Nedokázal by teď pro ni udělat víc, než právě dělá. Vždyť ji nemiluje, dávno už ne – a i tehdy to byl víc sex než velká láska. Ten sex stál za to, ale pokud jde o lásku nebo o to, co z ní tehdy mezi jejich věčnými hádkami, vyhrožováním a rozchody vykukovalo jako péra z matrace, tak to pěkně děkuju, to radši nic, připomněl si. Lidské životy jsou jen čmáranice, tu a tam se protínají, ale jestli jsou tato protnutí aspoň malým kouskem nějakého obrazu, to nikdo neví. Petr se bojí, že i ten obraz může pod zdánlivým smyslem nakonec skrývat jen další prázdnotu.

Během krátkého okamžiku, kdy bezmyšlenkovitě hleděl na její tělo, si všiml, jak zestárlo. Příliš rychle, připadalo mu. Jen prsa zůstala pevná, takřka dokonalá, zatímco kůže na těle začíná neodvratně vadnout a prokvétat žilkami. Celé tělo je zestárlý obličej, v němž ňadra svítí jako dosud živé oči.

Prsa měla vždycky úžasná. Možná i proto, že velká a pevná se jako by bez varování vynořovala z hubeného těla, takže to vypadalo, jako by na hrudník, kde byla žebra víc než patrná a v němž se prostory mezi nimi při hlubokém a vzrušeném dýchání zoufale propadaly a zase nadějně zaplňovaly, přistála odněkud z neznáma jako poselství jiných světů a jiných nadějných životů.

To už je dávno pryč. Naděje se nenaplnily, jiné světy a životy zůstaly tam, kde byly. Neznámo kde.

Podíval se na podlahu. Ležela tam po ní hromada šatů, zašlých a špinavých. A hlavně úplně promočených. Přemýšlel, co s nimi, ale nic ho nenapadlo. Muži by dokázal dát něco ze svého méně používaného oblečení, ale ženě? Má sáhnout do zásuvky s prádlem a zkusit, jestli tam nenajde zapomenuté kalhotky? Pak si uvědomil, že až vyjde z koupelny, bude zase nahá. Jak by se měl tvářit, až nahá vstoupí do pokoje? Podá jí šaty a otočí se, nebo by měl radši hledět z okna na řeku? A co kdyby odešel do kuchyně?

Nápad s kuchyní mu přišel jako nejlepší. Vždyť slíbil uvařit čaj. Oba to potřebují.

Když se vrátila z koupelny, byl ještě v kuchyni. Zalil čaj a na tác dal dva šálky, podšálky, cukřenku a konvičku s mlékem. Rád pil čaj jako v anglické detektivce, obřadně, pomalu, s napětím.

Cítila se prohřátá. Konečně, po tolika hodinách – ba ne, to nebyly hodiny, to byly dny, možná týdny, snad měsíce či dokonce roky, kdy necítila teplo procházet celým tělem až do konečků prstů, v nichž se zima zabydlela spolu se špínou za dávno nepěstěnými nehty, spíš jen uždibovanými či tu a tam bez větší pečlivosti zastřiženými. Zůstala stát uprostřed pokoje nad hromadou šatstva, které tu před chvílí ze sebe shodila. Nestála tu takhle poprvé, stála tu mnohokrát během jednoho roku – jenže, jaký rok to proboha byl?

Když léta po tomto roce tak utekla a nic neznamenala, co měl znamenat ten jeden rok?

Chvíli o tom přemýšlela, ale zaslechla cinknutí porcelánu z kuchyně. Rychle se sehnula pro kus oblečení, ale když ucítila jeho vlhkost, jako by ji cosi napadlo a nechala ho ležet na zemi.

Když vešel s tácem, uviděl ji nahou uprostřed pokoje. Sevřel podnos, ale i tak se mu zdálo, že se porcelán rozklepal. Došel ke stolu a aniž se k ní otočil, zeptal se jí, jestli něco nepotřebuje.

„Co bys mi nabídl? Novou podprsenku? Ta moje za moc nestojí, to bych brala. Máš ještě nějakou manželčinu? Jenže, myslím, že měla dost malý kozy...“

Vždycky provokovala, neměl by na to zapomínat. Její poznámka ho zabolela. I když mu cestou z parku připomínala chodící automat, zůstala kdesi uvnitř stále stejná, neztratila nic ze své přímočarosti. Kdysi se ho se stejnou ironií ptala na smysl jeho práce (A má to vůbec nějaký smysl? Není to jen přehazování hnoje sem tam?). Přímočará byla, i pokud mluvila o mužích, s nimiž něco měla, vykládala to s tak drsnou otevřeností, že cítil, jak do ní pronikají, s pleskáním přirážejí a vzdychají – a zuřil žárlivostí. Naopak nikdo nedokázal být tak vyhýbavý, jakmile se na něco zeptal on.

„Ptej se jenom na to, co sneseš, abys věděl.“

„Co bys mi nabídl?“ opakovala ještě jednou, tentokrát trochu smířlivěji. Stála pořád nahá a nedávala najevo žádný úmysl se obléct. Její postoj přitom nebyl nijak vyzývavý, byl jenom nebezpečně samozřejmý.

„Čaj,“ řekl Petr a na okamžik získal pocit, že situaci zvládá. „A taky župan.“ Připadal si vtipný a pohotový. Takový přece býval, takový přece je. Může takovým být. Stačí jen chtít. Zároveň pocítil důvěrnou smířenost s její nahotou. Nahé tělo nabylo přirozenosti, jaké se lze dobrat jen opakováním. První pohled na jakékoliv nahé tělo, ať už očekávaný a vytoužený nebo náhodný, je

Martin Vokurka
Šílenství v parku

zatížen nečekaností, studem, zvědavostí – a ze všeho nejvíc nechutí.

Najednou se přistihl, že je vzrušený. Jako by ho někdo napjal do luku a chystal vystřelit a on s tím nemohl nic dělat, jenom cítil bolest, s níž se toto napětí slévalo do jeho penisu.

Jako v mrákotách došel pro župan. Starý župan, který už na sobě kdysi taky musela mít.

„To je ten škrábavej župan," řekla. „Ty ho ještě máš?"

Opravdu měl pocit – později si bude opakovat, jako by stál před soudem a hledal polehčující okolnosti – že všechno s ním vykonává nějaká neznámá síla, které nemůže vzdorovat. Možná cosi zapomenutého, ale dosud živého, nabylo nečekané energie a mrštilo jím někam jinam. Chvíle, které následovaly, se mu do života připletly z jakéhosi snu.

Najednou bylo všechno zpátky. Nemohla to sice být pravda, ale proč nakonec není pravdou odlesk vzpomínky, snítko v oku, pozdní metastáza? Když chuť koláčku dokáže přivést na svět celý propletenec minulých životů, tak proč by totéž nemohl dokázat starý župan, kouzelný plášť z pohádky o nehybném času.

Váhavě ji pohladil na rameni. Cítil napjatý sval i drobný hrbolek, který jako by vévodil celé této krajině, která se do tří stran svažovala, zatímco jednou vedla jako horský hřeben k úpatí krku. Vnímal lehké zachvění. Stáhl ruku zase pryč, ale zavadil přitom prsty o její ruku, která byla odtažená od rozechvělého těla, jako by měla jeho pohyb ne zachytit, ale jako by se o ni měl zastavit a vykolejit z původního směru. Zarazilo ho, jak její ruka byla studená. I teď, po horké koupeli, byla stejně studená, jako když přišla. Konečky prstů byly z kamene, který právě vyňali z hlubiny hlíny, kde spočíval bez dotyku slunečních paprsků, vzdálen i horkému vření sopečné činnosti, věčnému přelévání vroucích plynů a magmatu. Pohnul svými prsty a jejich ruce se dotkly. Nepropletly se, jak to dělávají ruce milenců a jak to koneckonců kdysi taky dělaly, jen se k sobě přitiskly.

Hleděli si teď do očí. Jejich spojené ruce oddělovaly jejich klíny. Na hřbetu ruky cítil drsnost chloupků a věděl, že ona pod jeho kalhotami musí cítit ztopořený úd.

„Počkej chvilku," řekl a odstoupil. Věděl, že se nechce dál rozmýšlet. Rozmýšlení a rozhodování cítil jako cosi nepatřičného, jako vrzání dveří do krásné hudby, jako vrčení motorové pily do zpěvu ptáků. Věděl, že dělá něco, co by neměl, ale to dodávalo jeho konání jakousi velebnost, syrovost a jasnost hříchu, (na který podvědomě věřil), ale hříchu za jaký lze nést i jasný trest, a tudíž se i očistit.

Oblečení z něj steklo jako vosk ze svíčky. Zůstal stát uprostřed jeho hromady, vztyčený, hořící. I ruce a nohy jako by dále stékaly dolů, zatímco jeho penis jediný vzdoroval tomuto mizení v zemi s energií, která přesahovala pouhou anatomickou podmínku soulože. Pak zvedl obě ruce nad hlavu, vypjal se celým tělem a na pár vteřin tak zůstal.

Vracel se časem zpět. Jeho penis se v její pochvě opět setkal se svým odrazem. Jako kdysi žárlil – a nikdy se toho tak docela nezbavil – na tyto penetrační nevědomé vzpomínky, ale nyní se právě ony staly mostem se sebou samým, s něčím zapomenutým.

Jsi to ty, ty jsi ten čaroděj, který mi v noci vstupuje do snů. Vztyčila se na lůžku, nahá prsa oblévána tmou a zároveň ji vztyčenými bradavkami rozrážející.

Ty, ty, ty... Ty, zabušila mu rukama do hrudníku, ty jsi ten čaroděj... Proměňuješ mě v muže, proboha, proč to děláš, co z toho máš...

S každou tvou slinou, s každou buňkou tvé kůže, kterou líbám, s každou kapkou tvého semene, se měním v muže, prorůstá to ve mně svými kořeny i větvemi...

Výskla... Měla bych sníst kus mrtvého, dávno mrtvého... Pojď, pojedeme na nějaký venkovský hřbitov, posekáme trávu, v té trávě musí být něco z mrtvých, to bude protijed proti tobě, proti tobě, který jsi tak nechutně živý, takový smíšek, bezstarostný smíšek... Kdybys byl aspoň starší, kdybys byl aspoň na umření... Ne, ty mi nesmíš umřít, to já jenom tak blábolím, nevidíš, že jenom blábolím, chce se mi spát, nech mě už na pokoji, chci spát... Jenom mi už nelez do snu, neměň mě v muže...

Prosím, prosím!!

Sejmi to ze mě, strhni ze mě tu hroznou tíhu, drtí mě to. Padá na mě most, po kterém běžím a někdo mě pronásleduje. Budeš mít tu sílu mě sevřít a chránit, slib mi to, slib to – nebo vypadni a už se nikdy nevracej... Protože když teď kývneš, je to závazek, víš, to není jenom se mnou šoustat, to může dělat kde kdo, co na tom záleží, ale slib, to je něco víc, to je slovo a slovo stvořilo tuhle zemi, ne nějakej ušmudlanej čůrák, ne zpěněná kunda, ne, ale slovo, slib, slib tomuhle světu, z toho tady všichni žijeme.

Slíbíš mi to, slíbíš... Slib mi to...!

„Vysral ses na mě," zašeptala, sotva ustalo její sténání. Orgasmus měla rychle a i on se nechal strhnout. Ležel na ní, lehce se podpíral lokty. Vzpomínka se vrátila do hlubin uspokojených varlat, aby tam čekala na své opětovné vzkříšení.

„Vysral ses na mě," opakovala a Petr chvíli nevěděl, jestli se při tom směje nebo brečí. „Co na tom, to se přece dalo čekat, to je normální. Máš svůj život, vždycky jsi ho měl. Vždycky tu byla ona..."

„Každý máme svůj život," řekl. „Ty přece taky. Nedávala jsi mi to snad najevo? Až moc často, řekl bych."

Tak co bys chtěla, pomyslel si a chtěl ještě něco dodat, ale pak raději mlčel. Cítil se dobře a nechtěl tuto chvíli, která určitě brzy skončí, přerušit předčasně. Uměla se s ním vždycky milovat, věděla, jak na něj.

Pohladil ji po tváři a otočil se na záda. Díval se do stropu. V rohu byla pavučina,

Martin Vokurka
Šílenství v parku

v omítce spousta trhlin. Nevšiml si výrazu její tváře, když mluvil o jejím životě.

Mlčeli.

„Tak teď svůj slib splníš?“ zeptala se.

„Jaký slib?“

„Že budeš se mnou, až mi bude nejhůř. Až nebudu vědět, kudy kam. Slíbil jsi mi to, a pak ses na mě vysral.“

Petr se posadil na posteli a překvapeně se na ni podíval.

„A tobě bylo nejhůř?“

Hned si uvědomil nepodařenost své otázky, ale přesto pokračoval.

„Vždyť ty jsi zdrhla. Jednoho dne jsi nepřišla a pak už jsem s tebou nikdy nemluvil. Prostě jsi byla pryč. Co jsem měl dělat se svým slibem?“

„Pátrat po mě, hledat mě, nenechat mě zřítit se. Rozbít, rozplácnout, roztříštit se na hovna. Všechno se to zamotalo, všechno šlo k čertu. Ty sis ničeho nevšiml. Nechtěl sis všimnout. Nechtěl jsi se zeptat. Jenom jsi chtěl šoustat. Na tom by nebylo nic špatnýho, nebyl jsi sám – aspoň teď už to víš – ale nikdo jiný nic nesliboval.“

Petr vstal a nahý došel ke křeslu v rohu pokoje. Pak se vrátil ke svému oblečení na zemi a natáhl si slipy. Pak chvíli nevěděl, jestli má s oblékáním pokračovat, ale protože být jen ve slipech mu připadalo směšné, navlékl na sebe kalhoty a tričko, které vyndal ze skříně. Zůstal bosý.

Vlastně by mu mělo být jedno, jestli s ní tehdy spal jenom on nebo i někdo jiný. Taky mu to bylo jedno. Teď. Na chvíli mu to dokonce připadalo směšné. Jak málo je to důležité v porovnání s tím, co se měl dnes ve čtyři dozvědět a co se nejspíš dozví až zítra, protože po telefonu mu to odmítli říct a večer tam nikoho, kdo by se o tom s ním bavil, nenajde. Přesto cítil rozčilení za toho tehdejšího Petra, za muže, kterým kdysi byl či možná nebyl.

„Tak vidíš, nebyl jsem jediný. Kdo ví, kdo ti co nasliboval. Co jsi po kom chtěla. Vždycky to byly velký řeči, ale ty sama jsi nedokázala dostát vůbec ničemu. Jenom jsi kritizovala každý můj krok, každou maličkost. U všeho jsi se pořád ptala na hlubší smysl, na opravdové chtění a usilování, ale kde to bylo u tebe? Byla to jenom póza, stejně jako to tvoje bláznovství, tvoje noční můry, hřbitovy, touha být mužem...“

„Mužem bych chtěla být i teď, i když teď už je to jedno,“ skočila mu do řeči. „Vlastně jsem tak trochu mužem...“

Petr se na ni podíval, ale na rozdíl od doby před lety se přemohl a na nic se nezeptal.

„Jsem víc mužem, protože nejsem ženou. Nedokázala jsem to, co se od ženy čeká.“

Dívala se na něj a pak se převrátila na záda. Uviděla trhliny ve stropě. Jak ráda by se do jedné takové ukryla.

„Dítě se nikdy nenarodilo. Už se taky žádný nenarodí. Protože nechci. Nemůžu, nechci. Copak někdo v mém stavu porodil dítě? Všechno je to podvod. Někdo do tebe podvrhne dítě a pak stejně uteče. Dítě běží za ním, v krvi se za ním trmácí, má prej už nohy, ale nechodí, jen se tlačí, rozráží všechny ty slupky kolem sebe, trhá je na cáry, kašle na tebe, na tvůj život a neví, že tam venku stejně nepřežije ani minutu, zhebne, neživá potvora...“

Petr na ni hleděl a nedokázal říct ani slovo. Ležela nahá na posteli s roztaženýma nohama, růžová vulva prosvítala skrz husté ochlupení a on věděl, že to dělá schválně, aby mu ukázala, kudy se to dítě-nedítě rvalo od ní pryč, stejnou cestou, jakou on chodil dovnitř, jenže opačným směrem.

Musím odejít z pokoje, opakoval si v duchu. Musím, musím. Přesto se ani nepohnul. Stále hleděl do jejího rozkroku, ale už ho nevnímal, nebyl to rozkrok, kunda, píča, byl to jenom bod, jakých jsou na světě miliardy, bod, mezi nimiž se pohybujeme a čekáme, jestli to dá nějaký obrázek nebo aspoň znamení, které bychom s trochou fantazie mohli považovat za smysl. Možná svět jsou naopak jenom body, bezejmenné matematické body, které poletují a jen tu a tam si někde přistanou, jednou mezi nohama, jindy v koruně stromu...

Trvalo to bůhvíjak dlouho, až oba udělali pohyb, ona sklapla nohy a on současně odvrátil oči a vyšel z pokoje.

„Radši se už obleč,“ řekl. „Něco ti donesu.“

Seděli u stolu a pili vychladlý čaj. Vzala si na sebe jeho tričko a jakési kalhotky, které jí přinesl z ložnice. Nijak to nekomentovala, i když jí úplně neseděly. Nechala je do sebe zařezávat. Pak na sebe navlékla kalhoty. Mokré a studené. Chlad na stehnech ji uklidňoval, vracela se sama k sobě. Zbylé oblečení přehodila přes radiátory, ačkoliv se netopilo. Je přece jaro. Pak si je vezme buď na sebe, nebo – jako třeba podprsenku – je hodí do igelitky a prostě s ním odkráčí. Pryč. Zase pryč.

Tuhle noc bude spát tam, kde minule a kde bude spát i zítra.

Petr se na ni zkoumavě díval.

„A s kým jsi to dítě“ – zarazil se, „měla mít?“

„Myslíš jestli třeba s tebou? Možná..., možná ne. Počkej, ať si to spočítám...“

Hrála si s ním jako kočka s myší. Byla to však hra přes skleněnou stěnu. Jeden druhého se v ní nemohli dotknout. Tou skleněnou stěnou je čas. Její průzračnost je daná vzpomínkou, ale je to průzračnost zkreslená, deformovaná, dokonce výsměšná. Vždyť zkus natáhnout ruku...

Byli jako dva mimové, z nichž každý předvádí své představení, ale divákům je to jedno. Sedí daleko a sotva rozeznávají jejich gesta. Z té dálky je jasné, že takových herců jako oni jsou tisíce a pletou se jeden přes druhého, když se na sebe zoufale snaží strhnout pozornost. Jejich velegesta přitom nabývají stejného významu, jaký má zatřepetání větvičky v náhodném poryvu větru.

„Neměl jsi už někde být?“ zeptala se. „Já taky musím jít.“

„Ne, to ne, ne dříve, než mi všechno řekneš... Vždyť víš, že jsem to kvůli tobě zmeškal!“

Martin Vokurka

Šílenství v parku

„Co všechno? Co ti mám říct? Aspoň sis zašoustal. Lepší, než kdyby ti jenom ujela tramvaj."

„Řekni mi všechno, co jsem podle tebe nikdy nechtěl slyšet," naléhal a nevšímal si její poznámky.

„A co když jsem to byla já, kdo ti to nechtěl říct! Ty jsi typ, kterému se některé věci říkat nedají. To, na čem opravdu záleží, se ti nikdy říct nedalo." Obrátila do sebe hrnek čaje a zvedla se. „Už dávno jsi měl být někde jinde. A já taky. Už dávno tu nejsme."

„A ty jsi si se někdy zeptala na něco opravdového, na něco, co bylo důležité pro mě?" Neposlouchal ji, a jako by si náhle uvědomil, že mu po mnoho let cosi unikalo, na ni začal křičet. „Vždyť ani dneska jsi se nezeptala, co dělám, jenom jsi se mi hned vysmívala. Co když jsem na tom nejhůř teď já, co když i já bych potřeboval pomoc..."

Petr rozčileně vyskočil od stolu, až se konev s čajem rozkymácela a spadla na stůl. Chtěla by se kutálet, ale zadržela ji její hubička, z níž vytékaly zbytky tmavého čaje a vpíjely se do ubrusu. Konev se o ni opřela jako o berli a ještě chvíli se kývala sem tam, stále slaběji a tišeji.

Probral se na posteli s jakýmsi podivným máchnutím paží. Bylo pět hodin a venku pršelo.

Jeho pohyb se rozplynul do nerozhodnosti. Chtěl někoho popadnout, chytit a cloumat, chtěl se ptát, ale přitom sám chtěl slyšel otázky, chtěl poslouchat i být slyšen...

„Ty jsi místo opravdovýho mluvení vždycky jen podržela." Pokračoval, jako by bylo ke komu hovořit. Mluvil aspoň ke zdi. „Jenže i svou kundou jsi vždycky mlčela, ano, bylo v ní vždycky děsný hrobový ticho," začal křičet a cítil prapodivnou úlevu ze slov, která nahlas nikdy nepoužíval, a současně lítost, že takovými slovy celý svět už dávno nezahrnul, že ho v nich neutopil. Co jiného s ním, co jiného si zaslouží.

Jenže nikdo tu nebyl. Nejvýše zase zazvoní sousedé, aby byl konečně zticha, kdo to má každý den vydržet. Jsou tu i děti, měl by se krotit.

Nikdo tu není a nikdo mu nepomůže. Ze všeho nejmíň svět, který to celé spískal. Ve čtyři hodiny se měl dostavit do nemocnice, aby mu řekli výsledek vyšetření, které podstoupil před dvěma týdny. Vlastně se ho měl dozvědět už včera, předevčírem, před týdnem... Nikdy do nemocnice nedojel. Výsledek vám sdělíme pouze osobně, četl si neosobní větu na tiskopisu. Žádný mail, žádný telefon. Pak že dnešní medicína není dostatečně humánní. Vidí lékaře, ty sadistické Jitčiny kolegy, jak se celí třesou na to, aby mu špatnou zprávu řekli přímo do očí.

Jitka se mu posmívá, že nikdy neměl dost odvahy. Vždycky jsi zapíral, tak se teď zkus pro změnu ty dozvědět pravdu, vpálila mu minule. Pokud to budeš odkládat, bude všechno nakonec horší. Nebo se zblázníš z čekání, i když jsi třeba úplně zdravý.

Tohle mu Jitka řekla a řekla by mu to ještě jednou nebo třeba stokrát. Paní doktorka. Odpadl od jejího života jako brouk od stále sílícího stromu, z něhož už nedokázal vysát ani trochu mízy. Tak si to aspoň představovala ona, když ho opouštěla. Přerostla ho, když prorůstala postelemi až ke stážím v zahraničí a k pěknému místu na klinice spojenému s novým manželem v jeden úsporný balíček.

Ano, má pravdu, ta vyschlá blondýna, která bývala jeho manželkou. Měl mít tenkrát odvahu a opustit ji. Když potkal tu druhou...

Teď jako by přesně věděl, co propásnul, co měl kdysi dělat. Všechny šmodrchance jeho života se najednou proměnily v křižovatky a on viděl, jak špatně vybíral. Ze změti čar se vylouply zřetelné tahy, které vedly k špatným cílům. A pocítil strach, stále sílící strach. Strach z toho, že se zítra dozví špatnou zprávu. Co jiného mělo tohle setkání znamenat, než to, aby si uvědomil, že to je tak...

Zase jsi měl ten sen – nebo snad nějaký jiný, zeptá se ho Jitka ironicky, až jí zavolá, aby mu v nemocnici domluvila nový termín. Zase jsi ji potkal v parku cestou do nemocnice – jako poprvé? Nesmíš se tomu tak poddávat, řekne mu hlasem, v němž zaznívá skalpel. Neumřela přece tvou vinou, možná jsi byl kamínek v nějaké nepřehledné mozaice, ale jenom kamínek. Byl to její život.

Spíš by měl myslet na náš život, pomyslí si Jitka v duchu, na můj a na svůj. Co jim způsobil. To si nevyčítáš – skoro vybuchne, i když už je to pro ni pryč. Prostě nesnáší nedůslednost. Proč jen lidé tolik přeceňují náhodné a nedoceňují trvalé a každodenní. Proč je vzruší nečekaná katastrofa, zatímco současně sami bezhlavě a vytrvale ničí to, co ještě mají.

Petr si představil nevyhnutelný rozhovor a díval se na rozházenou postel, propocené prostěradlo s malou skvrnou a na župan pohozený na zemi. Pak začal hledat telefon.

Kráčela ulicí směrem k parku.

Nepršelo, ale znovu se zatahovalo.

Tralala, tralala... takhle by si zpívala, kdyby mohla. Ten den taky pršelo a jí se přihodilo něco neobvyklého. Seděla v parku několik hodin, koukala po lidech, přemýšlela. O ničem závažném, jen tak, prostě si jen tak přemýšlela. Pak se taky zatáhlo, nečekaně a rychle, a lidi zmizeli. Do holubů a do lidí stačí střelit. Občas ještě někdo prolétl kolem, jako by dobíhal vlak. Vlakem bylo suché místo; ale kampak asi jelo? Kam směřují útěky?

Pak to přišlo. Otevřelo se nebe a jí připadalo, že se k ní někdo naklání. Šeptá její jméno a něžně se jí dotýká. Nebyla to lidská postava, ale přesto to nebyl ani bůh, ani jiné ztělesnění zoufalství. Po chvíli to do ní vstoupilo. Jemně a ohleduplně. Usadilo se to v jejím těle a zároveň to zůstávalo mimo ni. Sklonila se a upřeně se na to dívala. Chtěla to ochránit před deštěm.

Bylo jí krásně a mělo to trvat věčně. Nebo aspoň věčně minus jeden lidský život. To není tak velký rozdíl.

Aspoň tak si představovala, dokud byla ještě naživu.

Jiří Dynka

Na výpadovce záporná zatáčka

Narozen 4. 10. 1959 v lázních Luhačovicích. Poezii píše od roku 1977 (vyjma přerušení v letech 1990–1995: přestal psát poezii, aby přežil, a zase ji začal psát, aby přežil). Absolvoval ZDŠ v Luhačovicích, gymnázium v Gottwaldově/Zlíně a Vysoké učení technické FaST v Brně. Byl zaměstnán jako projektant Výzkumného ústavu průmyslového stavitelství v Brně; v r. 1987, kvůli rozhodnutí plně se věnovat psaní, odešel pracovat do pražské kotelny. Žije v Praze.

Vydal:

Minimální okolí mrazicího boxu, Větrné mlýny '97 wrong!, Petrov '98 líviový lenkový, Knihovna J. Drdy + Klokočí 2000 Sussex Superstar, Petrov 2002 (medailon převzat z www.ipetrov.cz, další autorovy texty na www.dynka.cz)

Slaměný vdovec

I

Žena pozorovaná dvěma muži
v samoobsluze.
Zahýbám za roh ubytovny Ukrajinců,
nedopalek cigarety odhozený do sněhu
levou rukou. – V nepřítomnosti manželky
jsem vzal do dlaně penis a krátce ji hladil
u radiátoru topení.
K večeři zbytek od oběda, za studena.

II

Deprese z mrazu, ze zmrzlého železobetonu.
Jak plivanec se lepím
na hýžďová ústa, na stydké zadky
cestovatelek tramvají: v dopravní zácpě
přijímám průsvitné teplo jejich zadků
svým zadkem – překypuji tepelnými polibky.
V ústech neumím líbat

Dny rakovin

Den rakoviny kůže byl dnem příletu rorýsů,
nedosáhnu na tváře cizinek!
Nepřispěji
o několik dnů později na Květinový den
zaměřený na prevenci rakoviny prostaty.
Nepřispěji ani na děti narozené bez končetin.
Jaké by bylo milování v japonštině?
Žlutěrůžové?

Moje bolest dcery

Červnová splatnost inkasa!
Naostro! Narychlo
nestačím se přeorientovat na prázdniny,
pouze převléct do plavek – s deváťačkou.
Stoupá a klesá slunce nad pláží pšenice
z budoucnosti – moje bolest dcery:
poznám, kdy přijde o panenství?

Dívka kopulující s hrušní

Mužům se na zadek nedívám, ale ženě.
Jíž se chce na velkou? Zadek-zrcadlo,
musím se v něm pořád prohlížet:
ale chybějící vrchol! Pozoruji-li pohlavím...
dívka kopulující s hrušní
setřásá její plody v devátém měsíci – v září.
Dívající se dívka, chtěl bych jí ho ukázat:
po čtyřicítce
objevuji ženské oči, onen chybějící vrchol!

Sebeláska, sebezranitelnost

I

Moje poporodní pleť se doteď nevzpamatovala
z osušení plodové vody;
prasklá žilka na nose, nežit... zarudlý
nejraději bych se neviděl:
přežít první ranní pohled do zrcadla!
Moje problémy jsou kosmetické, nosní nervy
v krizi, kožní – stížnosti na obličej:
protentokrát zapudrovaný problém;
přál bych si být pozlacený, kovově-kožně svěží:
mít tvář-výrobek!

II

Problematickou pletí podminovaná duše:
jako puberťák
nechodit lidem na oči! Ztrapňuji se,
zesměšňuji se – 13 hodin týdně u zrcadla,
protože mu nevěřím. Druhotnost
zrcadlové pleti i psaného slova: zraněn,
pak mohu psát. Zhasnutím obličej ve tmě,
za zavřenými víčky – usínám nežít!

III

Kdekoli jsem, zkontroluji únikovou cestu,
omotávám se ostnatým drátem – odpuzovat.
Sebeláska, sebezranitelnost mě deprimuje!
Nastříkal jsem si parfém
na smrtelné žíly – naběhlé krví
přímo do srdce otevřely oko:
vidění vrcholné vagíny.
Nadřazenost slova, soulož k dokončení dne.

Vyříznutí mateřského znaménka

I

Igelitový sáček uvízlý ve větvích
hadího smrku, soumraku černé červánky,
rozbolela mě jizva na zápěstí
přes dvacet let stará – když mám bolesti,
volám o pomoc matku: skoncuj s tím!
Málo se setkávám s radostí,
jak přečkat kritická období, než radostí
ze zoufalství druhých – jejich pláč
mě deblokuje!

II

Malý operační sál s výhledem do předzahrádky,
přezářivkováno; před zákrokem jsem zahlédl
růžové keře – v podletí
už nelpí na životě: kdybych v narkóze zemřel,
byl by to tak krásný poslední pohled! Proboha,
děti najdou moje prezervativy
schované za knihami; ale umrtvení bylo lokální:
vyříznutí mateřského znaménka a tamponáda –
ucpání krvácející rány.

Neschopnost zemřít včas

I

Tělesné parametry astronauta – 172/70,
chlapeckých stehen jeansy, útlé doteď:
hlídám si lehkou střední váhu (podle tabulek
kategorií boxu), kontrola kondice:
kdo žije 46 let,
ten se dál neobejde bez (naklápěcího) rotopedu.
Pozor na nedostatek protistresového tuku!
Nestýkejte se s poraženými:
heslo 1. mistryně světa ve fitness; měření lebek.

II

Kůže se svrašťuje, nejsledovanější
pokožka hlavy se plešatěním zvětšila,
jak jsem na tom s předstojnou žlázou?
Pozor na diabetickou nohu!
Neschopnost zemřít včas!

46 – průměrný věk uživatele Harleye,
kdo žije 46 let, ten se nadále neobejde
bez (naklápěcí) motorky Harley-Davidson,
na stupačkách jsem o hlavu vyšší!
Pohonné hmoty, zážeh motoru – akce!
Na výpadovce záporná zatáčka...

(Tamponáda, rkp.)

Smilla

Vzal bys květiny z hrobu mrtvého?

Křik ze dvora sílil a Stelanův klid se pomalu vytrácel. S pramínkem potu, co mu stekl z krku rýhou na zádech, ho klid opustil docela a zatoužil po tichu.

Ani v hoření hale nebyl klid, vzájemné překřikování se ale pořád dalo snést, jen když zdola neřvala ta lůza... tedy vlastně ti, pro které to všechno Stelan dělá, za něž se bere, rozčiluje, a to všechno bez nároku na vděk. Stále ještě chovám iluze, usměje se v duchu smutně Stelan, i když jsem už všechny zásady ztratil. I ten, koho si okolí považuje za až zastaralý charakter, může ve skutečnosti nectít nic a nikoho.

Ještě stále ho občas překvapila naprostá pružnost vlastních reakcí, vlastně nebylo oč pevného se opřít.

Vzal bys kytky z hrobu mrtvého? Zeptala se ho kdysi Dívka, a i když ho rozčílila patetická nesmyslnost otázky (tolik vlastní jejímu věku), jako kdyby svoje hroby měli i živí, nakonec se rozhodl neodpovědět. Jejich hroby byly daleko a téměř stejně daleko teď byla i Dívka, která o něco později odjela.

Když se opatrně naklonil nad mříže v oknech, spatřil vzteklý chaos dole na dláždění, rozzlobené tváře mužů a několik vystrčených zadků, kde se proboha vzali tihle lidé, jak se dostali sem a co to –

Jaspersenová

Stelan sedí za stolem, snaží se poslouchat a soustředit se na hovor, ale moc mu to nejde. Těžkopádná slova sousedů a pocit, že by měl také něco říct, že by vlastně hlavně on měl něco říct, odnášejí vzpomínky na Dívku. Čím starší vzpomínky, tím lehčí srdce, i když jen k určité hranici.

Od které jsou oba naživu jen napůl, možná by si ty hroby zasloužili také.

V jednu chvíli Dívce nazouval maličké boty, v další se vyhnula jeho ruce, co ji chtěla pohladit po vlasech, a Stelan pochopil, že už se jí asi nikdy nedotkne.

Útěky do vzpomínek, které mohou zvenčí připomínat i spánek, ostatním neuniknou. Zdá se, a není to poprvé, že je Stelan už trochu starý.

Na shromáždění.

Na titul.

Nechají Stelana snům o létě a dětech a možná i dětech Dívky, které by ho definitivně učinily starým (otcem), hovor se postupně uklidní a nakonec to vypadá, že se i dohodnou. Když si spravedlivě rozdělí kdo a co a Starého (samotné je překvapí, jak rychle se to ujalo) nechají na okrasu a klid jeho výjimečně přítomné duše, vidí celou situaci náhle jinak a možná se vyhnou i některým nepříjemným krokům.

I přes trvající vzteklý a nespokojený křik ze dvora panuje nerušené vzrušení z otevírajících se možností a změn. Nevědí, že je Stelan už hodnou chvíli poslouchá a váhá, jestli pro něj bude lepší všechny vyhodit, nebo se svěřit nenáročnému stáří.

Stelan ví, co by udělat měl, a neví, co by udělat chtěl.

A pak se ozvou tlumené rány, křik zvenčí utichá a skrze mříže zdola ze dvora začnou do síně házet svázané havrany. Někteří z nich jsou ještě živí.

Canny

Petr Kukal

*1970 Poděbrady

Vystudoval Pedagogickou fakultu v Praze, učí na základní škole T. Stolzové v Kostelci nad Labem, vydal několik básnických sbírek. Následující verše pocházejí ze sbírky Polabské evangelium, jejíž ambicí je propojit evangelijní motivy s motivy Polabí. Sbírka získala první cenu v nejvyšší kategorii loňské Literární ceny Vladimíra Vokolka a zanedlouho vyjde tiskem.

Klácení ořechů

Do dřeva bijem v čase plodů
jak tenkrát poprvé.
A darmo zaklínáme vodu
rukama od krve.

Jabloně

Noc v olivovém sadě
jablky pobitá.
Zase je na krok k zradě...
A po Jidáši tma.

Polabské evangelium

(výběr)

Hlína

Hlína je u nás poddajná,
spočinem hluboko v hrobě.
Hluboko, Pane. Blízko dna.
Hlasitě volej nás k sobě!

Setba

Polabí čeká smířené
na pluhy, jež ho zraní.
Pomáhej, Pane, víře mé
být hlínou pod tvou dlaní.

Havrani

Každoroční čas havranů.
Čas nejistoty. Černý čas.
Zobáky tlučou na bránu
dávného nebe. Místo nás

Opuka

Do jakých desek Boží ruce
vepíší svoje zákony
v Polabí, rostlém na opuce?
Lámavé. Křehké. Jako my.

Poděbradka

Do léčivého pramene
Klademe svoje tělo,
aby nám srdce kamenné
maličko zčlověčelo.

Polabí

Z hor neuslyšíme tvůj hlas -
jsme, Pane, lidé z rovin.
Jen rovné slovo padne v nás
do bolestí a do vin.

Z literárního archivu

ČÍSLO 2, 1. února 1908, ROČ. VIII.

Není nic staršího než včerejší noviny. Tuhle otřepanou frázi se v našem literárním archivu pokoušíme trochu rozrušit. Třeba i ve stoletých novinách a časopisech najdeme něco živého. Sáhli jsme tedy po Vydrových besedách. Vlastně to byl firemní časopis, jaký dnes mají velké korporace; měsíčník Vydrovy továrny, který na svou dobu velmi úspěšně a hlavně genderově rovnoprávně redigovala Miloslava Sísová. Vydra – obchod poživatinami. Vydrova káva – chutná skvěle! A Vydra k tomu všemu ještě přidával měsíčník plný hádanek, povídek, říkadel, anekdot, právního, lékařského i chemického rádce, listárnu, dětský koutek a tabuli cti, kam vyvěšoval jména svých mecenášů a podporovatelů. Bylo to, jako by dnes třeba Albert, Billa nebo Tesco vydávaly časopis, kde by nepropagovaly ani tak jejich zboží, ale k příjemnému nákupu by vám ještě přidaly kvíz a povídku od Petra Šabacha či Magdaleny Wagnerové. Nepřidají. A tak vám my posíláme další z povídek z Vydrových besed. Tentokrát na prahu kýčovitě pestrého a emočně rozjuchaného jara jednu potemnělou, truchlivou, hřbitovní. Inu, jak říkají Slováci: „Marec, uberaj sa starec.“

Stáří

Ivan Lah

Když začalo na vrcholu zvoniti smutným hlaholem, stál stařec Mekina před domem a jako by se mu byly zastavily myšlenky. „Umřel," pomyslil si. „Bůh mu dej věčný mír a svaté nebe." Sňal z hlavy čepici a pokřižoval se. Myslil při tom na svého přítele, s kterým byli nejstarší ve farnosti, jenomže přítel Jurga, kterému právě nyní zvonily pohřební zvony, byl o několik měsíců starší než on. Pomyslil na to vše najednou a na srdce mu padla těžká myšlenka, že je nyní on nejstarší ve faře. Poslouchal, jak zní zvony z chlumu, jak lehký jarní vítr roznáší jejich hlasy po údolí. Lidé vycházeli na zápraží a ptali se druh druha, kdo zemřel. A odevšad se ozývala táž odpověď, že zemřel starý Jurga.

„Tak umřel," řekl starý Mekina sousedovi, který šel mimo.

„Ba, už umřel."

„Tak pomine všecko."

„Byl už starý, co chceme."

„Ba, nejstarší..." a chtěl ještě něco říci, ale Mekina dodal: „Bůh mu dej klid, dlouho se trápil..."

„Ej, dlouho; záducha je záducha..."

„Ba, ba..."

„A stáří, stáří..."

„Všechno, všechno..."

Soused šel dále a starce opět napadla myšlenka, že nyní je nejstarší ve farnosti a že přijde teď řada na něj... Od chlumu zavál vítr určitěji. Stařec se ohlédl v onu stranu a myslil si, jak je teď s Jurgou. Lidi přicházejí do domu a kladou ho na máry. Představil si, jaký byl, když byl živ, a jaký je nyní. Chmurná myšlenka smrti mu ležela takovou silou na duši, že se jí nemohl zbaviti: Nejstarší...

Odešel domů a usedl k peci. Hned se mu zdálo, že i on je sláb a celý unavený, ač se do dnes cítil zdravým a křepkým... „Půjdu za ním," myslil si, „a podle let jsem první po něm. Což dělat, přijde čas..."

Vyňal dýmku z úst a přemýšlel dále. Bylo mu smutno, že nenavštívil před smrtí přítele Jurgu, aby si pohovořil o dávných časech, jak bylo, protože s mladšími lidmi, kteří mají své rozhovory, je těžko o tom mluviti. Rady starých neposlouchají, a nevidí, že mladé a nové nestojí za nic. S Jurgou by si byl o tom pohovořili, že novější svět je horší než byl starý. Ale vzpomněl si, že přítele Jurgu tísnila záducha a že bylo těžko s ním pohovořiti, už tenkrát, když ještě chodil do kostela, byl zádušný, a přes tu zimu ho to tak strhlo. A druhá věc byla také cesta, neboť je tam k němu celé čtvrt hodiny.

A proto ho před smrtí nenavštívil. Vyčítal si přece, a aby se upokojil, vzdychl opět.

„Bůh mu dej mír." V domě bylo pusto.

„Půjdu ho pokropit ještě dnes, mohu se do večera vrátit."

Věděl, že druhého dne přijdou už i ostatní lidé a potom stále poslouchat ta

Hned se ponořil do myšlenek o mladých časech, když byli s Jurgou ještě mládenci, jaké byly tenkrát časy, lepší lidé, lepší život.

„Hle, sotva se mohli dočkati," pomyslil Mekina. Mladý člověk mu vypravoval, v jakém byl příbuzenství, v kterém kolenu, a zároveň nadával na příbuzné, kteří Jurgovi vše vzali. Mekina sice poslouchal, ale myslil celou cestu jen na přítele. První dům v okolí byl Jurgů.

slova: ty jsi nejstarší z okolí... Oblékl si kožich, čepici stáhl na uši, vzal hůl a odešel.

„Kam pak jdete?" volali domácí.

„Jdu ho pokropit..."

Hned se ponořil do myšlenek o mladých časech, když byli s Jurgou ještě mládenci, jaké byly tenkrát časy, lepší lidé, lepší život.

Šel zvolna a dohonil ho mladý člověk.

„Jdete k němu, otče," pozdravil jej.

„Jdu, byli jsme nejlepší přátelé."

„Ty jdeš také?" tázal se Mekina.

„Také, jsem příbuzný."

„Aha, budeš něco potřebovat..."

„A, všechno mu vzali domácí."

„Hle, sotva se mohli dočkati," pomyslil Mekina. Mladý člověk mu vypravoval, v jakém byl příbuzenství, v kterém kolenu, a zároveň nadával na příbuzné, kteří Jurgovi vše vzali. Mekina sice poslouchal, ale myslil celou cestu jen na přítele. První dům v okolí byl Jurgů.

„Pravda je, že ho Bůh vysvobodil," pravil mladý člověk, „stáří a záducha..."

„Ba, ba..."

„A tak s ním dělali, sotva čekali, až umře."

„Opravdu zlí lidé."

A Mekina myslil na to, budou-li i s ním tak zacházeti, až přijde se stářím záducha a příbuzní se budou shromažďovati kvůli dědictví. A teď mu bylo velice líto, že nežije už přítel Jurga, aby o tom pohovořili a rozzlobili se nad mladým špatným světem, který se sotva může dočkati smrti starých lidí, aby se rozdělil, jestli něco zanechali. Přišli do domu a všude bylo klidno. Ani světla nesvítila oknem, jako bývá obyčejem ve vsi, kde leží zemřelý.

„Snad ho nedali ani na máry a nerozsvítili světel," řekl Jurgův příbuzný. Mekina sám kýval nespokojeně hlavou.

„Tak je se starým, zapomenutým člověkem, snad ani pokropit ho nikdo nejde, jen staří přátelé si na něj vzpomenou a příbuzní kvůli dědictví, ostatní pak přijdou večer kvůli pití." Tak myslil starý Mekina a cítil, že jeho kroky jsou stále těžší.

„Snad není ani nikoho u mrtvého, takoví jsou," pravil příbuzný.

„Ba, ba, starce vypudí ze světa, člověk to cítí..." Překročili práh a Mekina vstoupil první do světnice. U pece na lavici seděl Jurga a kouřil dýmku tak, že celá pec byla obklopená dýmem. Obrátil se na přítele Mekinu a zakýval hlavou na pozdrav. Mekina se ve strachu obrátil, ale příbuzného už za ním nebylo. Zastavil se mu dech.

„No, jen si usedni a pověz něco. Sedím stále sám, nikoho tu není, dobře žes přišel. Odkudpak jdeš?" hovořil Jurga těžkým hlasem.

„Přišel jsem, abychom si trochu pohovořili, jsme staří," odpověděl Mekina. „Neumřel," pomyslil si...

„E, co stáří, ještě je síla, ale dech... Což, ty, já... Ale nevíš, kdo umřel?"

„Ne... Slyšel jsem zvonit."

„Kozlakov, mladý hoc ... Mladí umírají, my staří žijeme, tak to je..." A začali rozhovor o starých, lepších časech. Mluvili ostře, přikyvovali a zapalovali dýmky. Přisvědčovali jeden druhému a mluvili o všem, jen o tom ne, nač byl myslil Mekina. O smrti a o příbuzných.

Připravil

Martin Groman

KLUB RODÁKŮ A PŘÁTEL KUTNÉ HORY – KUTNÁ HORA V PRAZE
Partyzánská 450, 284 01 Kutná Hora
IČ 49797808, bankovní spojení: KB 9313710207/0100

Podmínky autorské soutěže:

- Soutěž vyhlašuje Klub rodáků a přátel Kutné Hory – Kutná Hora v Praze u příležitosti Festivalu Ortenova Kutná Hora. Festival se letos koná od 10. do 12. září 2006.
- Soutěž se uskutečňuje na památku kutnohorského rodáka, básníka Jiřího Ortena (narozen 30. 8. 1919, zemřel 1. 9. 1941).
- Soutěž je vyhlašována v oboru poezie pro státní občany České republiky, kteří v roce konání soutěže dosáhnou maximálně 22 let (věk, v němž zemřel Jiří Orten) a kteří do uzávěrky nevydali knížku poezie.
- Do soutěže lze přihlásit jednotlivé básně nebo cykly v rozsahu do 200 veršů, a to jakékoliv tématiky a žánru. Rozsáhlejší zásilky nebudou posuzovány.
- Soutěž je anonymní, přihlašované práce nesmějí být označeny jménem. Zároveň s přihlašovanými pracemi je nutno zaslat list A4, který musí obsahovat tyto údaje: jméno a příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, adresu bydliště, název a adresu školy nebo zaměstnavatele.
- Texty musí být napsané na stroji nebo počítači v 6 vyhotoveních a zaslány na adresu: Monika Trdličková, Purkyňova 189, 284 01, Kutná Hora.
- Uzávěrka soutěže je 31. března 2006. Přihlášené práce bude posuzovat pětičlenná porota, kterou jmenuje festivalový výbor.
- Vítězné práce jsou odměněny takto:

  1. cena: 5 000,- Kč
  2. cena: 3 000,- Kč
  3. cena: 2 000,- Kč

  Dále mohou být udělena čestná uznání. Porota si vyhrazuje právo neudělit všechny ceny. Druhých a třetích cen může být uděleno víc, stanovená částka se pak dělí mezi oceněné.
- V rámci festivalu bude připraven recitační pořad. Pro oceněné soutěžící bude uspořádán seminář. Výběr z oceněných prací bude vydán ve sborníku Názvuky.

Další informace o autorské soutěži a festivalu poskytne porotce soutěže Ondřej Lipár na telefonním čísle 604 666 928 nebo na e-mailu ondrej.lipar@centrum.cz, případně je lze dohledat na www.okh.cz.

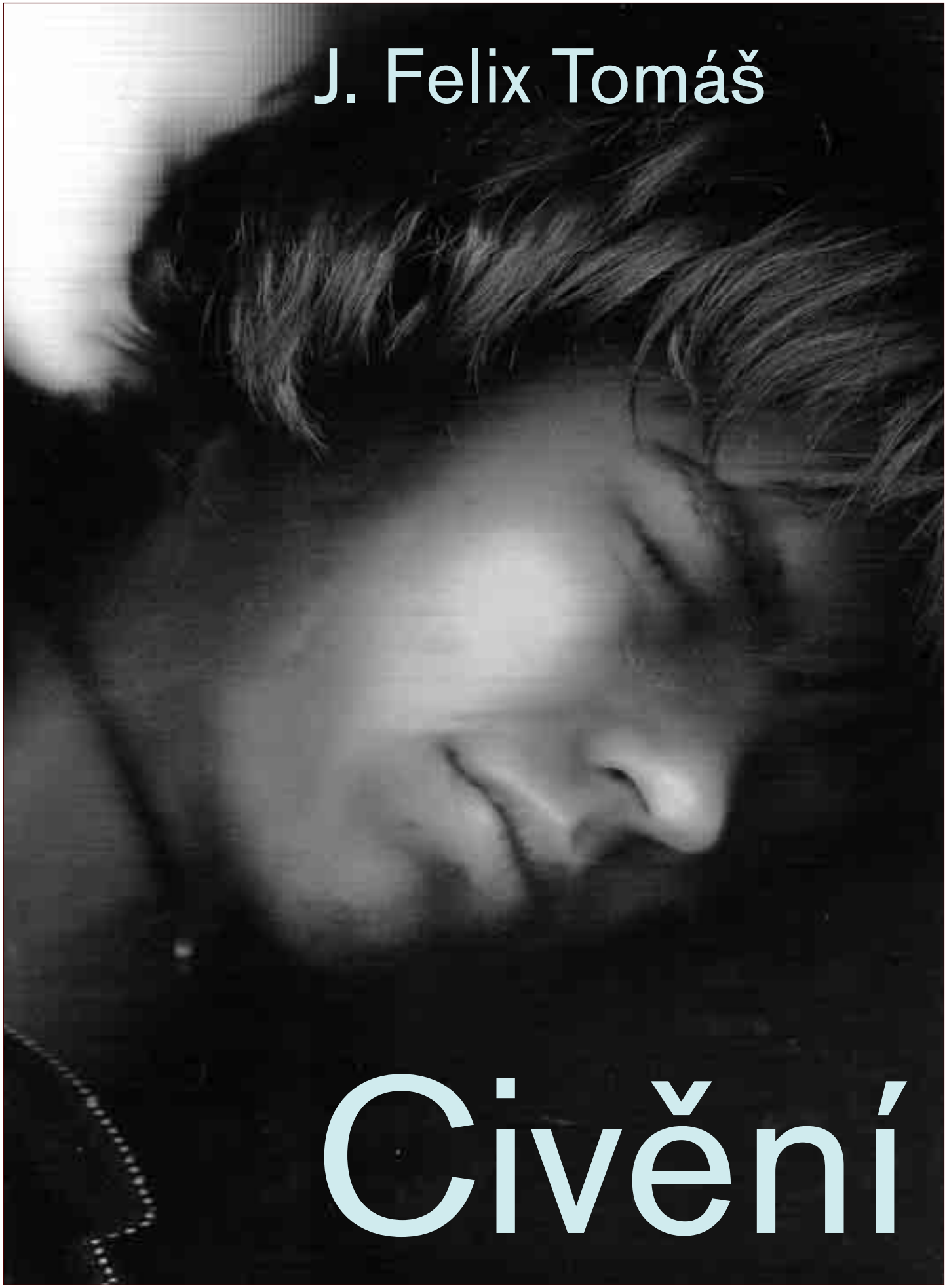

J. Felix Tomáš

Civění

(*1986 v Ml. Boleslavi). Žák gymnázia, básník, člen kapely 3. Kultura, člen uměleckého spolku BOULE. Žije v Mladé Boleslavi, básně publikoval ve školním almanachu 2005. Samizdatově vydal několik sbírek: Hrob (2003), Delirium(2004), Všechny moje heroiny (2005), básní: Vesna tuláků ráj (2003), Pásmo hudební (2005).

(Věnováno A. Ginsbergovi, M. Kochovi a F. Němečkovi

Neviděl jsem dosud nic překvapujícího ve světě zábran
snad jen kurvy slaměný před prašnou branou
umělý zuby ve sklence od hořčice po okraj naplněný vodou
nebo čistý ruce zapomenutý mezi těma mýma zničenýma
neviděl jsem především boha, kterej ztělesňuje dětský sny na kolech aut
neviděl anděly – kamený náhrobky a pomníky zemský kůry
nespatřil bídu, hlad, touhu a nenávist třetího světa na plátně v bijáku
nespatřil jsem bolest a strach, který cítí opuštěné bytosti uprostřed hlavního města
necítil jsem lásku, vůni vlasů, dehtu, dechu poslední podzemky ještě za 12 korun
necítil vítr ve vlasech můzy, jaro v klínu Velký hlavy, trýzeň slunečnýho odpoledne
stromy klenoucí se nad hlavou ani dunící ticho uprostřed těla
přecházející až k mrazení a chvění a touhu
obejmout plastovej tác ve frontě na obědy
neviděl jsem tisíce tváří a necítil se mezi nimi osaměle, neužitečně, hloupě
nesměle, trapně, upjatě, nepatřičně výstředně a směšně
neusmál se na tisíce osamělých bytostí, tak úzkostných a přitom vážných
i když stály metr přede mnou, chtěli si asi povídat, červenaly se,
milovaly svobodu, heroiny a možná chvilku mě
nepodal ruku rozervanýmu srdci, neviděl přátele na dlažbách, prosící
o drobný, o cigáro, dýmku, nebo jiný heroiny, o útěchu, nebo hubený sousto
nebo lok něčeho teplýho, protože už bude zima a ledy pohltěj jejich věčný sny
neviděl jsem dosud nic překvapujícího ve světě zábran:
nic šokujícího, nic odpuzujícího, nic zajímavýho
za ten svůj život neviděl jsem než nudu a šeď tý slavný společnosti
tý povýšený lidsdkosti stín na obrazovce, v kině, možná o ní jen četl
nikdy jsem vlastně s nikým nemluvil o věčnosti, ani po tom netoužil
a jestli někdy ano, pak stydím se jaký stupidní situace jsem tím přivodil
a blá blá blá blá nedávalo to skutečný významy, dávno zrozený v hlavě

To, že já jsem strunou jenom a hlasem svýho heroinu
stejně jako je v týhle zemi přibližně dalších deset milionů takových strun, třeba i pevnějších
to, že já jsem strunou jenom a částí ocelovýho kluba kombajnu, stejně jako je na celým světě
přibližně dalších šest miliard takových strun
to, že jsem kombajnem ovlivněn, o nic lepší než miliarda dalších
není žádnej věčnej sen
To, že rozervaný básníci – zašmodrchaný klubko nekvalitních olověných strun
soustavně nakopávaj prdel spořádaným občanům
ve stejným tempu, jakým já nakopávám prdel spořádaným občanům
občas rozptýlí mraky pochybností ve kterých neustále uvadám!

Jenže já neviděl nic překvapujícího ve světě zábran
to, že máš malý ňadra není nic, co by si mohlo zadat s vesmírem
kterej pohltil moje představy o čase i prostoru
to, že vůbec nikdo nejsme dokonalej v zrcadle dospívání si nezadá s vesmírem
kterej pohltil moje představy o čase i prostoru
ale heroinům tvých vlasů, očí, úst nesahaj hvězdy mých představ pohlcených vesmírem
ani po kotníky
čistě platonicky a hluboce symbolicky zbožňuju tvý heroiny a snivě čechrám konečky prstů
nejsem nic jinýho než do sebe zahleděnej toxikoman světa
s úlevou dám všechnu energii duševní extázi a erekci podvědomí
tolik zbožný pocitovosti a touze!
to, že máš heroinovou auru není nic co by si mohlo zadat s vesmírem
kterej pohltil moje představy o čase i prostoru
to, že máš kuráž žít a rozdávat rány není nic co by si mohlo zadat s vesmírem
kterej pohltil moje představy o čase i prostoru
to, že jsi krásná, zbožňováníhodná nemá co dělat s tim, že jsem magor
že moje představy o čase i prostoru pohltil vesmír
ale spíš, že mě přistihl měsíc civějícího v oblohu
záře jakoby připomněla všechny moje heroiny...

J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
J. Felix Tomáš
Civění
Civění
Civění
Civění
Civění
Civění
Civění
Civění

civěl jsem na tebe s tvými ústy pootevřenými v němém výkřiku
civěl jsem na poloprázdný lahve vína a tisknul tiše rty na jejich hrdla
civěl jsem na rozkurážené oběkty na stěnách vesnických lokálů
civěl jsem na televizi: ozbrojený složky tam řezali do technařů: "Stop czechtec!"
civěl jsem do žhavýho popela, oči mě pálily
civěl jsem do očí lehoučký dívenky, byla nafukovací
civěl jsem jen tak do prázdna nemaje slov ani myšlenek
civěl jsem letním stehnům pod sukně, voněly sexem
civěl jsem lačně do dívčích výstřihů, to přiznám, nebyly to zbožný představy
civěl jsem odevzdaně dívkám do očí, nemaje slov ani myšlenek
civěl jsem na televizi: USA naříká pod tíhou hurikánů
civěl jsem na televizi: Kastrovi je už 79 let
civěl jsem do zdi, cítil jsem samotu a prázdnotu v místnosti plné lidí
civěl jsem do nebe, viděl letadla zavěšená mezi spoutanými mraky
civěl jsem z oken, vítr si hrál s kadeřemi chodců, bral jim kouř od úst
civěl jsem na cigaretu, pomalu dohasínala a připalovala mi kůži prstů
civěl jsem na tebe s kristovským úsměvem poznání
civěl jsem jen tak, svět si pohrával s pyjem mužů
civěl jsem jen tak a mozek vibroval madonu poutníků
civěl jsem do zrcadla svýho dospívání, srážela se na něm pára mýho dechu
civěl jsem a nespatřil nic překvapujícího ve světě zábran
civěl jsem si do očí a uviděl sám sebe jak neužitečně promrhávám svoje mládí civěním do prázdna
(nebylo to ale nic novýho ve větě zábran)
civěl jsem nepřítomně, provinile, radostně, přihlouple, zamilovaně, hladově, chladně, unaveně,
nepřítomně, prázdně
civěl jsem a uvědomoval si každou vteřinu věčnosti svýho 18. roku
jakoby vykvétaly v jediný hluboký poznání mýho věku, věku stovky dalších básníků
v deprese, toxický psychózy, touhy, víry a nemoci
civěl jsem a uvědomoval si každou vteřinu věčnosti svýho 18. roku
jako by vyrůstaly v hluboký poznání všech zestárlých bytostí tý andělský generace
tak starých pro život, tak nicotných pro vesmír
civěl jsem a uvědomoval si tíhu svýho 18. roku, poslední vteřinu
ve který lze vyjádřit podstatu všeho s lehkostí dítěte
civěl jsem a uvědomoval si chorobu celýho světa 18. roku
ani básník v úžasu jej neobsáhne slovy...

...protože slova patří větru – pomíjivý vibrace
protože slova jsou jen obrazy kmitající vzduchy
protože slova jsou jen slova jsou jen slova jsou jen slova
protože slova jen opisují vesmíry myšlenek
protože slova lámou stovky jazyků
protože slova kráčí nekonečnými tunely mozku
protože slova nedávají smysl životu
protože slova jsou jen zástupy němých svědků
protože slova jsou jen slova jsou jen slova slova slova
protože...

Lucie Dudková

(*8. 6. 1982, † 5. 7. 2005) Vyrůstala na vesnici Příkazy (u Olomouce), vystudovala gymnázium v Litovli a Slezskou univerzitu v Opavě (obor čeština-dějepis). Ještě před promocí zemřela při dopravní nehodě. Dobrá adresa vydá její povídky postupně v jednotlivých číslech. Některé z nich vyšly ve sbornících Šrámkovy Sobotky.

Shledání

Když umře ptáček, je to jen malá smrt – smrtička. V krabičce od zápalek schovávám šest růžových prášků a ústřižek papíru s úhledným nápisem – od bolesti. Užila jsem jeden z nich a zapila vodou. Zvláštní, bolest nezmizela. Že by, byla někdo jiný?

Za velkým oknem, za oknem velikým jako výkladní skříň se objímá dvojice. Zamilovaná. Včera se poprvé políbili a zítra by spolu mohli třeba i něco mít. Kdyby...

„Hej, nemáš cígo?“ Poněkud použitý mladý muž. Větší dítě. Oslovuje mě ženo. Sjeťouši mě vždycky oslovují ženo. Jsou všímaví. Odněkud ho znám. Před očima se mi tříští výkladní skříň – to křehké sklo. „Víš mám problém. Musím něco vysvětlit svojí holce. Vlastně to ani není moje holka. Mohla by být. Kdyby. Musím jet na Ukrajinu. Kvůli kšeftu. To snad chápeš. Vezu tam hadice. Jsou vzadu v autě. Nemůžu si vzpomenout, kam jsem to auto zaparkoval. Vlastně mě poslala pro cigarety, před čtyřma hodinama. Kouří LM a já Startky. Chybí mi. Nevíš o nějaký hospodě v centru? Musím jí to nějak vysvětlit.“

V hospodě bylo fajn. Chlapi v pohodě. Pivo taky. Hospodská se mě ptala, co se mi stalo. Dopoledne jsme tady seděli s Anetou. To bude tím. Nemohl jsem si vzpomenout, co tam vlastně dělám, tak jsem řekl, že jsem tam kvůli tomu nádhernýmu paroží na stěně, že se mi líbí. Hospoda se jmenovala U Jelena. Hospodská řekla, že je jí líto, že mě opustila moje holka. Tak to ale není, nikdo mě neopustil, měl jsem jen koupit cigarety. Navíc jsou to jenom hadice. Hadice, nic víc. Hadice, co musím dovést na Ukrajinu a pak se vrátit.

Cesta se tak divně kroutí. Aneta bude sedět ve svém pokoji, kouřit a čekat. Touhle dobou už bude totálně sjetá. Neměl jsem ji do toho tahat.

Chodila po parku, úplně po kraji ozdobného rybníčku, a volala na labutě. Lákala je na kus rohlíku. Labutě byly zmlsané a líné. Rohlík je nepřitahoval. Zato ona vypadala, že by jí bodlo odrazit se ode dna – jenom tak trošku. To bylo předvčerejškem.

Potkala jsem ji v samoobsluze. To byl ptáček už delší dobu v čudu a smrtička se hrdě procházela po nárožích dezinfikovaného města. Pozvala jsem ji na pexeso a čaj. V krabičce od zápalek schovávám pár prvních pomocí od bolesti. Mně už nepomáhají. Překročivši hranici prázdnoty jsem dezinfikovanější než tohle hnijící město. Je to prý geneticky podmíněno. Stejně jako barva očí a tvar nehtů. Je hezké mít přítelkyni.

Lenka je taková trochu zvláštní. Jako by její bytost zahrnovala určité obecné lidské

vlastnosti přisuzované ženám jejího věku a společenského postavení. Jako by si uvědomovala, že tyto vlastnosti jí přísluší. Jako by ona sama ty své vlastní poztrácela někde po cestě a nedokázala je najít. Možná je ani hledat nechce a bylo by snadné se domnívat, že žádné ani nikdy neexistovaly. Bydlí v opuštěném bytě po degenerovaných lidech. Umřeli sami od sebe ve středním věku. Nastěhovala se tam už jako dítě. Stará se o ni stát. Stát není nic, k čemu byste si mohli vytvořit jakoukoli citovou vazbu. Zdá se, že nějakým způsobem znala Tomáše – toho šílence, co se mnou chtěl chodit a pak ho pohltily jeho věci. Věci, co pravděpodobně dávaly smysl jeho životu. V podstatě takhle skončíme všichni. Záleží jen na povaze věcí, na kterých ujíždíme. Dost fádní úvaha. Dost fádní úvaha na tak dospělou holku, jako jsem já. Včera napadl sníh a město bylo najednou čisté. Jeho jedovatá dezinfikovanost se maličko schovala za špínu syrového šedivého sněhu. Vizuálně.

Postavily jsme s Lenkou sněhuláka, co do rána roztál. Ale zůstal nám z něj hezký pocit. Asi už patříme k sobě. Měla bych se k ní nastěhovat. Nájemní smlouva na byt mi už skončila a pochybuji, že mi ji prodlouží. Už delší dobu jsem se neukázala ve škole, možná, že mě už dávno vyrazili. Člověk nikdy neví. Mohlo by to být zajímavé. Mít přítelkyni.

Vaječná omeleta: čtyři vejce, pět kostek cukru, rum. Vejce rozšleháme a prudce osmahneme na másle, na omeletu naskládáme kostky cukru, polijeme rumem a zapálíme. Toť recept. Ve skutečnosti se mi s tím nechtělo dělat, tak jsme si radši ukuchtily vaječinu a rum vypily. Nebyla to zrovna nejdůstojnější oslava narozenin, ale to už je dneska stejně jedno. Všechno. V televizi volí Miss World. Bez příčesků a umělých zubů by krásky pravděpodobně vypadaly jako stoleté stařeny. Představit si je nahé a odlíčené mi připadalo docela vtipné. Aspoň k něčemu ta televize je. Chtěla jsem se zeptat Anety, jestli se jí neozval Tomáš, ale radši jsem si to rozmyslela. Pravděpodobně pro ni nic neznamenal. Je to zvláštní holka. Svým způsobem úžasně chladná a rozvážná. Dokonce se na ní ještě neprojevují příznaky postupující degenerace rasy. Má dost vlasů, které nešedivějí, a úplně všechny zuby. O mně se tohle říct nedá. Mám strašně mastné a úděsně prošedivělé vlasy. Nebarvím se. Šediny jsou občas dobrá věc, aspoň mě neotravují nadržení mladíci. Pokud nějací takoví vůbec ještě jsou. Podle posledních průzkumů znamená sex pro devadesát osm procent populace stres. Mezi feťáky se průzkumy veřejného mínění nedělají. To je škoda. Myslím, že by to státní strategie neunesla. Svět je příliš unifikovaný. Má babička prý ještě žila v době, kdy se vyplatilo cestovat. Na různých místech to vypadalo různě. Dneska si člověk musí všímat detailů a detailů detailů. Jinak by umřel nudou. I lidské vztahy jsou takové. Jako dítě jsem trávila týdny a týdny mlčením a plněním úkolů do školy. V podstatě se mě nikdo na nic neptal a pečovatelka přicházela jednou za dva týdny. Všechny potřebné informace jsem našla v počítači. Od října mají zase zdražit alkohol. Snaží se bojovat proti věcem. Směšné.

Výlet za město

Sníh taje a z trávníku raší podivné bílé květinky. Lenka si zpívá a trhá, nebo spíš vije, kytičku. Kytičku si naaranžuje za ucho. Vypadá trochu jako jedna z těch řeckých bohyní na disketách s učebnicemi dějepisu pro šestou třídu. Odmítá si barvit vlasy. Ještě pár let a budou úplně bílé. Tvrdí, že jí v říjnu bude dvaadvacet. Zajímavé.

Připojují se k nám toulaví psi a kočky, asi si myslí, že je budeme venčit. Jsou chudáci úplně zblblí. Jejich majitelé pravděpodobně budou v komatu, nebo mrtví. Degenerovaní lidé při změnách počasí umírají náhle, to je známé. Vždycky zůstane někdo, aby ohledal mrtvoly a uvědomil příbuzné. Jinak to ani nejde. Cestou si můžeme zajít na zmrzlinu, kofolu a hamburger. Doma jíme pořád jenom vajíčka s rajčatovým džusem. Lenka tvrdí, že vajíčka obsahují dostatek bílkovin, ale hodně cholesterolu. Rajčatový džus naopak ničí cholesterol a navíc má dostatek vitaminů. V podstatě je to kompletní, chutná a levná strava. Lenka je blázen.

Jednoho dne se holky pohádaly. Nebylo to prý vůbec příjemné. Aneta mi to vyprávěla o několik let později, v jedné hospodě poblíž města. V té době už byla Lenka nějakou dobu mrtvá. Rozkladné procesy v jejím těle se už nedaly zastavit, a to ani potom, co jsem začal žít s nimi a vařit opravdu výživná a na protein bohatá jídla. V podstatě spáchala sebevraždu vejci s rajčatovým džusem. Byla úžasně lehkomyslná.

Odehrálo se to asi takhle: Na Lenčině nočním stolku leželo prastaré zaprášené semeno. Prý patřilo nějaké subtropické rostlině – nejspíš mangu. Rozhodně žádnému z druhů, co dokážou vegetovat v našich podmínkách. Bylo snad po její matce a Lenka si představovala, že z něj jednoho dne vyroste nádherná rostlina. V jejích představách to měla být taková poslední naděje. Kdyby třeba všechny stromy ve městě vyzdechaly, zůstalo by tu pořád ještě to její se-

Lucie Budková

meno. No a Aneta je holka zvědavá, tak ji napadlo ho vyzkoušet mezi zubama, co vydrží. Nevydrželo. Slupka sice zůstala neporušená, ale uvnitř něco hlasitě křuplo. A tak tu slupku pootevřela a rozdrcený vnitřek jednoduše vysypala. Pevná opuštěná rozšklebená skořápka vypadala hrozně. Lenka tehdy brečela, pak spolykala zbytek svých kouzelných tabletek od bolesti a zapila je rumem. Potom prý dva dny spala. Aneta jí každé dvě hodiny kontrolovala puls. Když se probudila, už se nezlobila. Měla Anetu ráda. Byla to její jediná přítelkyně.

Tomáš, záhada hadic a ukrajinská holčička.

Poté, co se Tomáš trochu rozkoukal, zjistil, že je hluboká noc a on si nepamatuje, kde Aneta bydlí. Startky sice koupil, ale v této situaci ho to moc netěšilo. Měl si přece jen raději vzít Anetinu LM-ku. V nonstopu nakoupil jídlo a vyrazil. Cestou myslel na Anetu, a možná taky trochu na tu holku, co se jí ptal, kde se v tom podivném městě dají sehnat cigára. Připadalo mu, že mají něco společného. Nějakou úplně malou a schovanou věc. Cesta neubíhala – města se míhala jedno za druhým, všechna stejně šedivá a desinfikovaná. Adresu, na které má složit hadice, si naštěstí pamatoval. Ani ho nenapadlo, aby se zajímal o to, co v nich je. Ze začátku byl z toho kšeftu úplně vedle. Litoval, že to vzal. Člověk, co mu půjčoval auto a platil předem, byl na první pohled podezřelý. Stupeň degenerace jeho organismu se nedal odhadnout, vypadal, že se každou chvíli rozloží. Pak to ještě zkomplikovala Aneta z parku – bylo mu s ní docela fajn.

V jeskyni pobíhali malí holohlaví mužíčkové – připomínali mu permoníky, o kterých slýchával z vyprávění své matky. Je to už dávno, co mu o nich vyprávěla, nebo taky předčítala a ukazovala obrázky. Byli to její oblíbené pohádkové postavičky. Oblíbenější než víly, rusalky a čarodějnice. Šel pomalu kolem příkrých stěn jeskyně a snažil se myslet na permoníky. Permoníci byli všude kolem něj. Byli to pohádkové postavičky a vůbec nemohli být nebezpeční. Žádní holohlaví mužíčkové ujíždějící na něčem schovaném uvnitř dlouhých bílých hadic neexistovali. „Pěstujeme novou lidskou rasu.“ Vřeštěli mu do uší svými pisklavými hlásky a bezostyšně ho osahávali. „Nechceš se připojit?“ Tomáš se připojit nechtěl. Snažil se jim nějak vyhnout, dostat se k východu a vypadnout. Jenže to nešlo. Bylo jich kolem něho najednou trochu moc. Pozvali ho na večeři a nabídli mu nocleh v jedné z útulnějších částí jeskyně. Byli strašně bledí a zdálo se, že i na světlo svic reagují dosti podrážděně. Tomáše napadlo, že tou novou rasou myslí sami sebe. Moc ho to nepotěšilo. Navíc brzo zjistil, že ne všichni mužíčci jsou opravdu mužíčky. Ženušky byly mužíčkům tak podobné a tak ošklivé, že je od nich zpočátku nerozeznával. Nezbývalo mu, než poděkovat za nabídnuté pohostinství a odebrat se do svého podzemního pokoje pro hosty. Seděla v něm jedna z ženušek a tiše předla: „Pěstujeme novou lidskou rasu, nechceš se připojit?“ Tiše zaklel a vyhodil ji z pokoje. Napadlo ho, že v těch hadicích možná nebylo vůbec nic. Mužíčci šli evidentně po něčem jiném. Ta představa se mu příliš nezamlouvala. Rozhodl se, že v žádném případě neusne. Může třeba počkat, až všechny ty zrůdičky budou spát, a pak se nepozorovaně vyplížit ven. Zní to sice absurdně, ale nějak to jít musí. Dostal se až sem, dostane se i zpátky. Ještě chvíli v myšlenkách podrobně rozpracovával plán útěku. Pak usnul.

Probudil se úplně promrzlý na kupě poloshnilého březového listí. Kolem něj byl les a opodál stála vypůjčená dodávka. Asi tak metr od něho seděla na bobku malá holka a vpíjela se do něj obrovskýma hnědýma očima. „Viděls je?“ Otočil se na druhý bok. Odmítal s ní komunikovat. Neměl náladu na rozhovor s osmiletou ukrajinskou holkou. Navíc si nebyl jistý, jestli se mu nezdá. Mluvit ze sna mu vždycky připadalo strašně trapné. Je přece muž. Přistoupila blíž k němu a pořádně s ním zatřásla. Napadlo ho, že to drobné stvoření má neuvěřitelnou sílu. Taky ho napadlo, že se mu možná opravdu nezdá. „Tak viděls je, nebo ne? Já je viděla. Musels je vidět. Byl jsi v jeskyni. Máš od ní ruce.“ Podíval se na své ruce. Byly od krve. Od cizí krve. „Je to krev jeskyně, s tím se netrap. Zmizí to. Tohle si vem.“ Vnutila mu malinkatý složený lísteček. Byla na něm adresa.

Shledání

Jednoho večera Lenka uvařila brambory ve slupce. Na druhý den je oloupala a nakrájela, přidala cibuli, mrkev, hrášek, trochu celeru, hořčici, majonézu, pepř a sůl. Zamíchala to ve velkém hrnci a prohlásila, že je to tradiční bramborový salát. Kdysi se prý podával o svátečních dnech. Pak zazvonil zvonek, tak jsem vstala od stolu a šla otevřít. Venku stál Tomáš. Vypadal trochu jinak, než když jsem ho viděla naposled, ale nedovedla jsem popsat, v čem se to vlastně změnil. Pozvala jsem ho dál. Lenka mu uvařila čaj. Nikdy jsme spolu nemluvili o tom, proč vlastně přišel, a nemluvili jsme ani o tom, jak dlouho u nás chce zůstat. Po čase Lenka prohlásila, že od té doby, co přišel Tomáš, se ve městě ustálilo počasí.

Foto z hradeckého festivalu Na jednom břehu.

Autorovy odborné texty najdete na sweb.cz/JiriStudeny, poezii na mujweb.cz/Kultura/studej.

Jiří Studený

Myslet jako auto

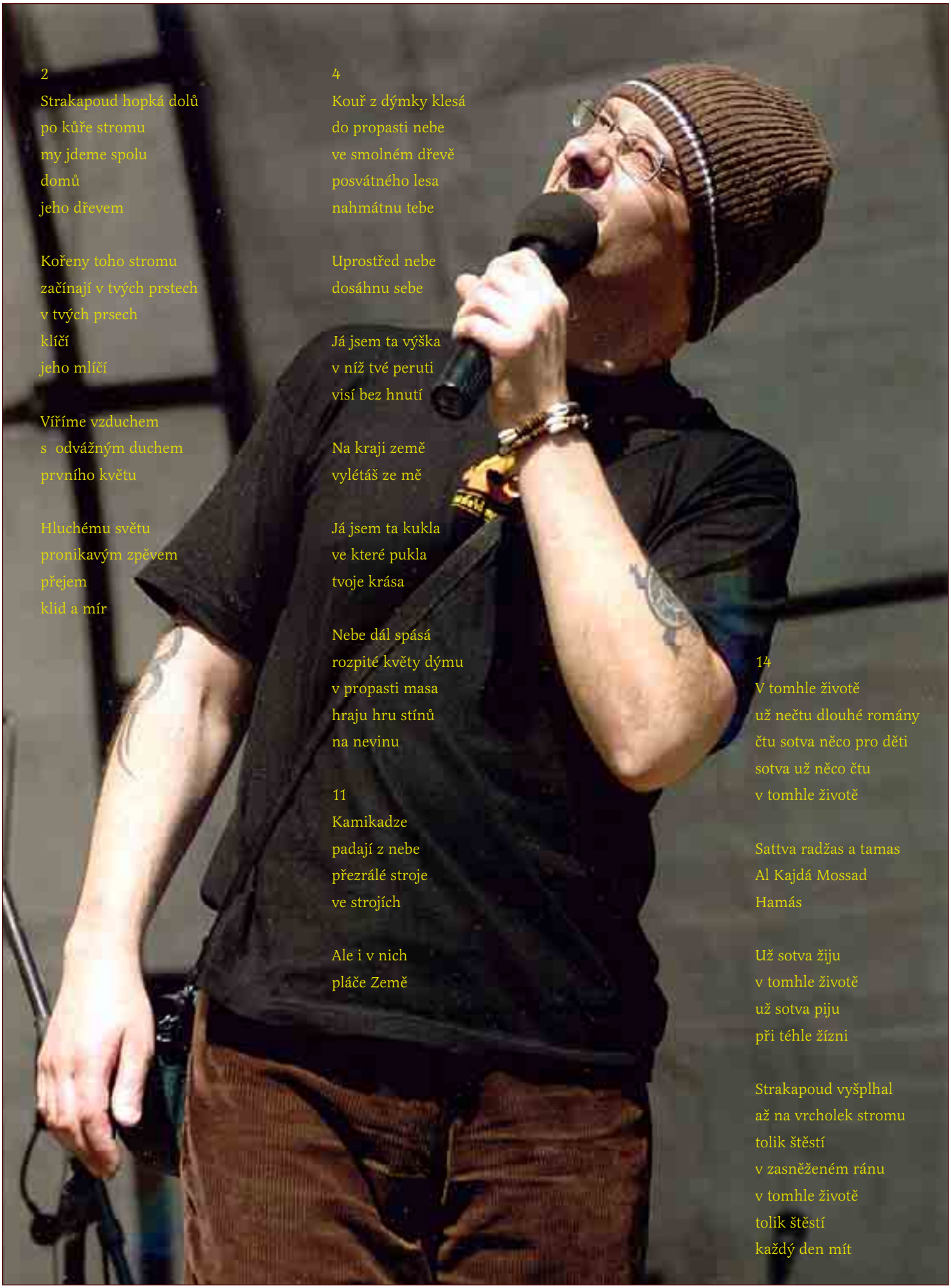

2
Strakapoud hopká dolů
po kůře stromu
my jdeme spolu
domů
jeho dřevem

Kořeny toho stromu
začínají v tvých prstech
v tvých prsech
klíčí
jeho mlíčí

Víříme vzduchem
s odvážným duchem
prvního květu

Hluchému světu
pronikavým zpěvem
přejem
klid a mír

4
Kouř z dýmky klesá
do propasti nebe
ve smolném dřevě
posvátného lesa
nahmátnu tebe

Uprostřed nebe
dosáhnu sebe

Já jsem ta výška
v níž tvé peruti
visí bez hnutí

Na kraji země
vylétáš ze mě

Já jsem ta kukla
ve které pukla
tvoje krása

Nebe dál spásá
rozpité květy dýmu
v propasti masa
hraju hru stínů
na nevinu

11
Kamikadze
padají z nebe
přezrálé stroje
ve strojích

Ale i v nich
pláče Země

14
V tomhle životě
už nečtu dlouhé romány
čtu sotva něco pro děti
sotva už něco čtu
v tomhle životě

Sattva radžas a tamas
Al Kajdá Mossad
Hamás

Už sotva žiju
v tomhle životě
už sotva piju
při téhle žízni

Strakapoud vyšplhal
až na vrcholek stromu
tolik štěstí
v zasněženém ránu
v tomhle životě
tolik štěstí
každý den mít

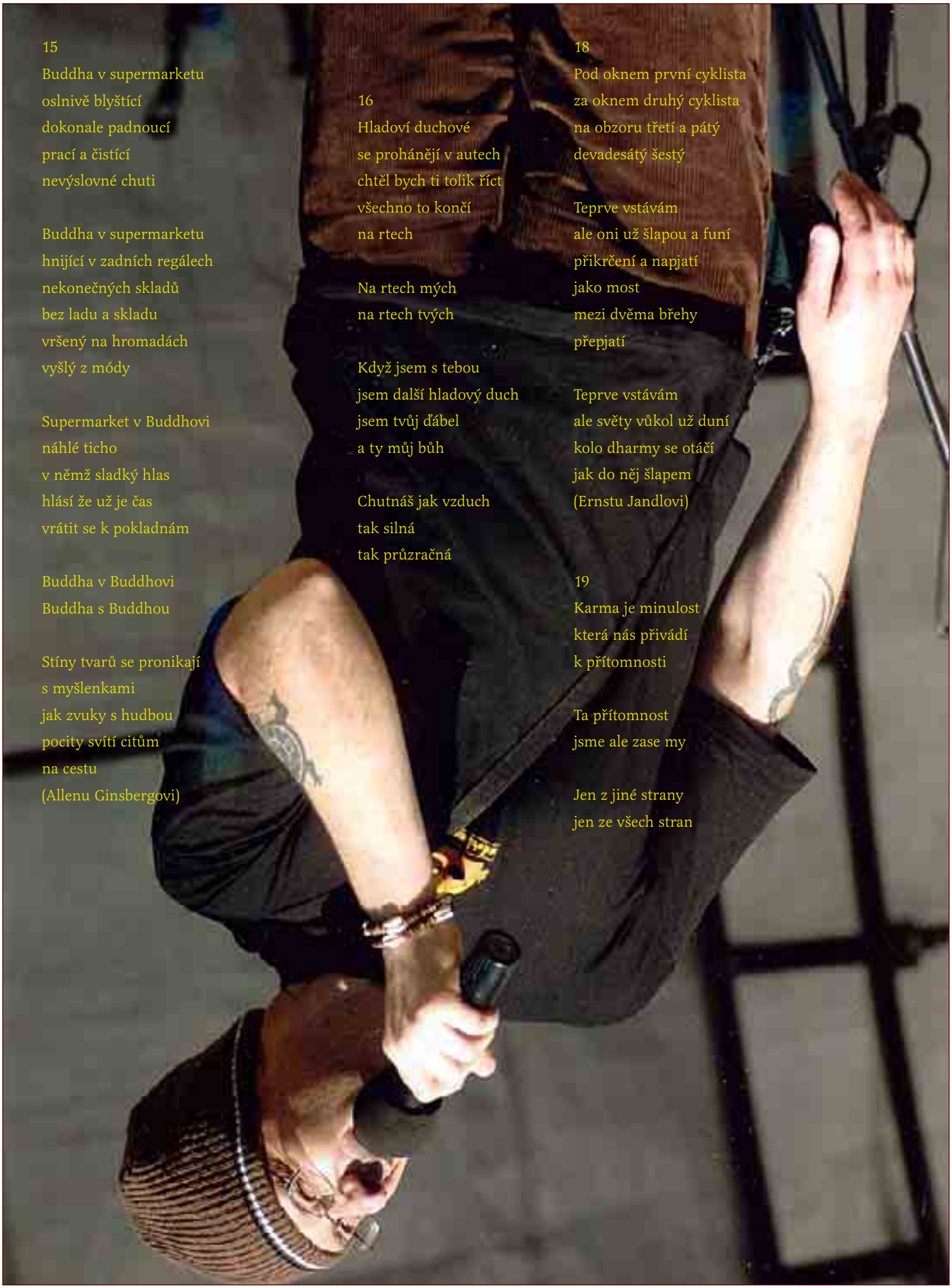

15

Buddha v supermarketu
oslnivě blyštící
dokonale padnoucí
prací a čistící
nevýslovné chuti

Buddha v supermarketu
hnijící v zadních regálech
nekonečných skladů
bez ladu a skladu
vršený na hromadách
vyšlý z módy

Supermarket v Buddhovi
náhlé ticho
v němž sladký hlas
hlásí že už je čas
vrátit se k pokladnám

Buddha v Buddhovi
Buddha s Buddhou

Stíny tvarů se pronikají
s myšlenkami
jak zvuky s hudbou
pocity svítí citům
na cestu
(Allenu Ginsbergovi)

16

Hladoví duchové
se prohánějí v autech
chtěl bych ti tolik říct
všechno to končí
na rtech

Na rtech mých
na rtech tvých

Když jsem s tebou
jsem další hladový duch
jsem tvůj ďábel
a ty můj bůh

Chutnáš jak vzduch
tak silná
tak průzračná

18

Pod oknem první cyklista
za oknem druhý cyklista
na obzoru třetí a pátý
devadesátý šestý

Teprve vstávám
ale oni už šlapou a funí
přikrčení a napjatí
jako most
mezi dvěma břehy
přepjatí

Teprve vstávám
ale světy vůkol už duní
kolo dharmy se otáčí
jak do něj šlapem
(Ernstu Jandlovi)

19

Karma je minulost
která nás přivádí
k přítomnosti

Ta přítomnost
jsme ale zase my

Jen z jiné strany
jen ze všech stran

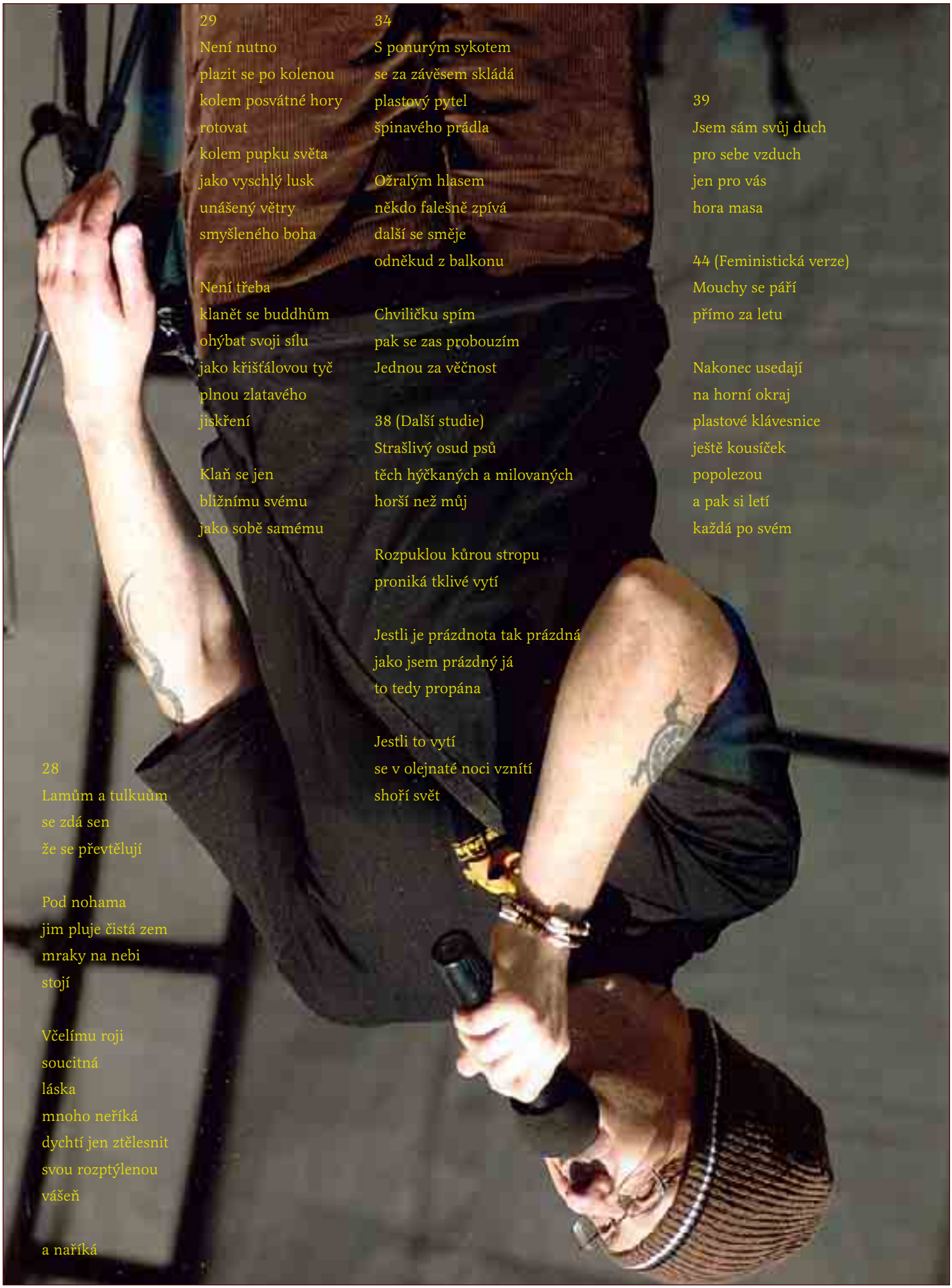

28
Lamům a tulkuům
se zdá sen
že se převtělují

Pod nohama
jim pluje čistá zem
mraky na nebi
stojí

Včelímu roji
soucitná
láska
mnoho neříká
dychtí jen ztělesnit
svou rozptýlenou
vášeň

a naříká

29
Není nutno
plazit se po kolenou
kolem posvátné hory
rotovat
kolem pupku světa
jako vyschlý lusk
unášený větry
smyšleného boha

Není třeba
klanět se buddhům
ohýbat svoji sílu
jako křišťálovou tyč
plnou zlatavého
jiskření

Klaň se jen
bližnímu svému
jako sobě samému

34
S ponurým sykotem
se za závěsem skládá
plastový pytel
špinavého prádla

Ožralým hlasem
někdo falešně zpívá
další se směje
odněkud z balkonu

Chviličku spím
pak se zas probouzím
Jednou za věčnost

38 (Další studie)
Strašlivý osud psů
těch hýčkaných a milovaných
horší než můj

Rozpuklou kůrou stropu
proniká tklivé vytí

Jestli je prázdnota tak prázdná
jako jsem prázdný já
to tedy propána

Jestli to vytí
se v olejnaté noci vznítí
shoří svět

39
Jsem sám svůj duch
pro sebe vzduch
jen pro vás
hora masa

44 (Feministická verze)
Mouchy se páří
přímo za letu

Nakonec usedají
na horní okraj
plastové klávesnice
ještě kousíček
popolezou
a pak si letí
každá po svém

Média a svět zralá pro pediatra

Česká televize začala od Nového roku vysílat týdeník, věnovaný problematice médií. Pravda, pořad *Média a svět* je k vidění na zpravodajském kanálu ČT24 (který většina populace nenaladí nijak snadno) a v neděli od půl dvanácté v noci – nemusí ale pršet, jen když kape. Horší je to, že pořad sužují závažné dětské choroby.

Výhodou internetového věku je to, že i když nestihnete sledovat nebo zaznamenat zprávy nebo publicistiku, které vás zajímají, máte slušnou šanci je najít na internetu. O ČT24 to platí zvláště, a tak jsem i já narazila na archiv pořadu, který mě profesionálně zaujal. K dnešnímu dni (21. 2. 2006) je k dispozici v archivu šest dílů Médií a světa.

Jen pro představu, tematický záběr pořadu je velmi široký: jako hlavní témata už proběhly „Deníky ve volebním roce," „Skrytá kamera," „Volební kampaně," „Asociace proti pomluvám," „Proměna Mladé fronty Dnes" a „Anonymní zdroje."

Choroba první, téměř smrtelná: zaujatost

Tady je třeba podat širší úvod. Média by měla být objektivní, tohle základní zaklínadlo zná každý adept žurnalistiky. Každý soudný žurnalista v praxi vám řekne, že objektivita neexistuje: výběr témat, výběr výrazů, výběr mluvčích, řazení zpráv atd. – všechno je nějakým způsobem zabarvené. A to nemluvím o způsobu psaní (komentáře, investigativní texty atd.): koukněte se do LN a do Práva, a uvidíte rozdíl. To ale nikdy nevymýtíme – i novinář je jen člověk, ne stroj. Lidskou podstatu v tomto směru korigují principy novinářské etiky, která žádá vyváženost: dát prostor všem stranám, nikoho neupřednostňovat a tak dále.

Tahle pravidla každý zná, někde se uplatňují více, někde méně. Pokud je ale pořad věnován fungování médií a chce k nim poskytovat fundovanou odbornou reflexi, je zcela zásadní, aby se právě v něm zaujatost nevyskytovala. Bohužel, právě v tomto ohledu Média a svět mnohdy selhávají. Uvádím několik příkladů:

– Dne 22. 1. se ve zpravodajském souhrnu mediálních událostí hovoří o tom, že „média neměla se zveřejněním podstrčených materiálů sebemenší problém" – velmi zpravodajský jazyk, že? V tom-

též souhrnu se lehce ironicky konstatuje, že časopis Týden „již téměř tradičně titulku ozdobil poloobnaženou dívkou“ a komentují se témata, k nimž zpravodajský týdeník krasavice připojil: jen těžko se ubránit pocitu, že tato informace není zpravodajství, ale subjektivně zabarvené „zvířátko“ na závěr relace.

– Uvést hosta z Blesku (5. 2.) slovy, že jeho periodikum „už z podstaty žije na hraně pomlouvání“, je poněkud polopatické, zároveň ale ne právě hodnotově neutrální. Podobně výraz o tom, že něco nesluší deníku, který se „tváří jako seriózní“ (k MfD, 12.2.), je už silnější káva.

– V příspěvcích k tématu anonymních zdrojů (19. 2.) se hodnotí, nakolik se v jednotlivých médiích tento zdroj objevuje: periodika jsou přitom hodnocena ve smyslu, které z nich je na tom „lépe“ a „hůře“! (Odborníci i praktici se přitom shodli na tom, že anonymní zdroj není problém, pokud redakce s jeho informacemi pracuje profesionálně, a že pro některá témata jsou anonymní zdroje dokonce nezastupitelné.) A týdeníky si s těmito zdroji prý „zahrávají“...

Choroba druhá, léčitelná: nezajímavé rubriky

Jakkoli chápu, že v internetové televizi není třeba dramaticky šetřit časem, není zároveň na místě zahrávat si s pozorností diváků. (Pochopitelně, ti, koho média zajímají, si při nudnější sekvenci odskočí na WC nebo přečtou nějaký článek; pokud by ale pořad měl oslovit veřejnost, pak uspávací sekvence rozhodně šanci na zlepšení informační gramotnosti diváků nezvýší.)

Mluvím především o dvou složkách pořadu. První je anketa k hlavnímu tématu, která je dlouhá a rozdělená do dvou částí. Odpovídají v ní vždy téměř dvě desítky lidí „z branže,“ ovšem opravdu zajímavou odpověď přinesou tak tři odpovědi. Přitom právě kvůli anketě je mnohdy třeba ukončovat zajímavou debatu, která probíhá ve studiu. Ještě horší ale je, že anketa funguje jen jako ilustrační prvek, vyjádřeními jednotlivých respondentů se pořad nijak podrobně nezabývá: odpovědi pak působí spíše jako ornament než jako věcně relevantní součást pořadu.

Dalším problémem je rubrika, v níž se v oblasti politiky a kultury vyhlašují komety a propadáky týdne: tedy to, která osobnost zaznamenala ve výskytu v médiích největší nárůst/propad. Pokud už považujeme podobné žebříčky za zajímavé, smysl mohou mít u osobnosti, kterou události zviditelnily. Je ale trapné označovat za „propadák“ člověka, jehož jediným problémem je to, že v předchozím týdnu byl pro média zajímavý a v tom aktuálním už méně, navíc hodnoceno relativně (tedy ve srovnání s ostatními).

Choroba třetí, akutní: moderátor

Moderátor Petr Skočdopole se podle všeho ještě učí. I když často je jeho dotazování brilantní, občas se zaplete do svých vět a někdy jeho výkon působí opravdu rozpačitě. (Nebudu zde rozebírat práci s hlasem, moderátor často zbytečně dramatizuje – soustředím se na obsah.)

Výrazné nedostatky měla debata na téma volební rok (15.1.), kdy se moderátor soustavně snažil, aby mu účastníci diskuse přiznali, že se dají ovlivňovat předvolební atmosférou, a svou úporností nejenže působil agresivně ve srovnání s klidnějšími „soupeři,“ ale navíc vyvolal dojem, že chce za každou cenu potvrdit svou hypotézu. Navíc, pokud opravdu čekal, že zabere používání „tvrdých“ výrazů a dotazy na šéfredaktora, zda jeho redakce nemůže být součástí „štvavé kampaně,“ byl opravdu lehce mimo. (Jeho výraz „podle mě“ v debatě taky není úplně nejvhodnější...) Sklon dramatizovat a donutit dotazovaného, aby řekl to, co si moderátor přeje, se projevil i v debatě o nejmenovaných zdrojích (19.2.).

Kombinace dotazu s použitím výrazu „štvavá kampaň“ (ve smyslu obviňujícím) a reakce „nečekal jsem jinou odpověď“ je také velmi půvabná (29.1.). Dotazovat se zástupců politických stran na to, zda bude součástí jejich kampaně soustavné očerňování konkurence, rovněž není zrovna konstruktivní... Problémem může být i diskuse o tématech, o kterých divák nemusí být informován (kampaň s maskami).

Naopak v debatě s právníkem Asociace proti pomluvám (5.2.) moderátor nebyl dostatečně důsledný, a tak jsme se až na druhý pokus dozvěděli něco o tom, za jakých finančních podmínek tato organizace pomáhá svým členům, a ani tato odpověď nebyla zcela transparentní. (Myslím, že by moderátorovi prospělo, kdyby uměl říci „zase jsme se nedozvěděli nic konkrétního.“) Zajímavý byl také moderátorův kategorický výklad toho, co je pomluva, který se po několika větách proměnil v otázku.

Léčit, ale rychle

Žádný ze zmiňovaných neduhů není problémem, který by neuměla vymýtit bdělost šéfredaktora a cílená práce štábu a moderátora. Mělo by se tak ale stát co nejdříve, protože ve stávající podobě pořad neposkytuje to, co by měl: totiž kvalitní reflexi médií a (jejich) světa.

Karolína Kučerová

Média a modernita a Thompsonův aktivní divák

Média a modernita a Thompsonův aktivní divák

I.

Britský sociolog John B. Thompson v knize *Média a modernita* postuluje 4 typy moci koexistující v lidské společnosti: ekonomickou, politickou, donucovací a symbolickou. Média jsou součástí moci symbolické, spolu např. s náboženstvím a vzděláváním. Médii Thompson rozumí všechny komunikační prostředky, zvláštní pozornost ovšem věnuje technickým médiím, která šíří symbolická poselství – informace – ve velkém: důraz tedy klade na média masová. Autor je práv svému oboru, když klade důraz na vzájemný vztah mezi médii a společností. Exkurzy do minulosti, do konstituce médií, jsou stejně zajímavé jako glosování jejich současného stavu a apoteózy budoucího vývoje společnosti, o níž již nyní můžeme říci, že je čím dál více médii formována. Současný fenomén celebrit, superstars a reality show i vulgarizace a imagologie politiky se ve světle Thompsonových analýz jeví jako dvě strany téže mince: jsou důsledkem „managementu zviditelňování", který od primitivních forem nabyl postupně nesmírné důležitosti. V této souvislosti Thompson take kritizuje Foucaultův koncept panoptika z jeho slavné práce Dohlížet a trestat: Nejde již o to, že v centru zájmu jsme my – diváci jako vězni, ale o to, že ve středu, na nějž jsou zaměřeny objektivy, kamery a mikrofony, se naopak ocitla hrstka mocných, které máme díky médiím moc sledovat.

II.

Jedním z pilířů Thompsonovy knihy je kritika přežívajícího názoru na masovou komunikaci. Tento názor, který ustavila vlivná společensko-kritická frankfurtská škola, „vyvolává představu obrovského obecenstva skládajícího se z mnoha tisíců nebo dokonce miliónů jedinců, (...) naznačuje, že recipienti mediálních produktů představují rozlehlé moře pasivních, nerozlišených jedinců, (...) předpokládá, že vývoj masové komunikace měl a má v podstatě velmi negativní dopad na moderní společenský život, a to tím, že vytváří jakousi vemlouvavou a homogenní kulturu, jež jednotlivce baví, aniž by kladla jakékoliv nároky, pohlcuje jejich pozornost, aniž by zaměstnávala jejich kritické schopnosti, zajišťuje okamžité uspokojení, aniž by zpochybňovala východiska, na nichž je uspokojení založeno" (Thompson John B.: *Média a modernita*, Praha: Karolinum, 2004, s. 26).

Oproti této teorii pracuje Thompson s představou souboru individuálních aktivních jedinců, kterým jsou symbolická sdělení technických médií volně k dispozici. „Musíme opustit představu, že příjemci mediálních produktů jsou jen nečinní pozorovatelé, jejichž smysly jsou permanentně

ohlupovány neustálým přijímáním podobných sdělení. Musíme se také zbavit předpokladu, že sám proces příjmu mediálních produktů je procesem bezproblémovým, nekritickým, během něhož jedinci tyto produkty prostě absorbují, jako když houba nasaje vodu. Představy tohoto typu mají jen málo společného s reálným průběhem recepce a se složitými ději, jež se odehrávají, když se individua zmocňují mediálních produktů, interpretují je a zapojují do svého života." (Tamtéž, s. 26–27)

Při užívání technických médií a dekódování jejich symbolických sdělení se uplatňuje znalost souboru norem a postupů kodifikace: spíše než o jejich explicitní formulaci jde o schopnost užití, schopnost pokračování (tamtéž, s. 25). Do procesu dekódování jedinci nezapojují pouze dovednosti a schopnosti vyžadované technickým médiem, ale celé kulturní bohatství, které jsou s to pojmout. Pochopení symbolického sdělení je pochopení v širším kontextu recipientova kulturního povědomí. (Tamtéž, s. 26)

Jedním z charakteristických rysů masové komunikace podle Thompsona je strukturovaný předěl mezi produkcí a příjmem symbolických sdělení (tamtéž, s. 29). Produkce symbolických sdělení se děje v kontextu institucí mediálního průmyslu, odděleném od kontextu jejich příjmu v domácnostech (ale i u známých, v autě, v obchodech apod.). Tento fakt implikuje sice nemožnost nebo omezené možnosti zásahu příjemců do „elitního" procesu produkce informací, na druhé straně však také to, že strana produkce nemá bezprostřední vazbu na dopad svých symbolických sdělení, a vystavuje se tak riziku jejich přisvojování (appropriation), „taktického" zpracování (De Certeau), rekontextualizování, „odklánění" (Debord), postprodukci (Bourriard), popřípadě karikování a jiným způsobům znevažování. „Příjemci si ze sdělení mohou vzít víceméně cokoliv chtějí, a výrobce u toho nebude, aby něco doplnil nebo aby opravil případné nedorozumění." (Tamtéž, s. 30) „Proces recepce, příjmu mediálního produktu je třeba chápat jako aktivitu (...) V procesu recepce využívají jedinci symbolická sdělení pro vlastní účely." (Tamtéž, s. 37) „To, jak příjemci nakládají se symbolickými materiály, se může podstatně lišit od toho, jak si nakládání s nimi představovali ti, kdo příslušné materiály vyrobili (...) Přestože jedinci je dopřán jen poměrně malý díl vlády nad obsahy symbolických materiálů, které se jim nabízejí, mohou s těmito materiály nejrůznějším způsobem nakládat, mohou je předělávat a dopracovávat způsoby, které jsou původním cílům a záměrům výrobce zcela cizí, neřkuli protikladné." (Tamtéž, s. 37)

Jaroslav Balvín ml.

Sedmiletky

Honzy Hanzla

Sex!

Vraždy!

Plyšáci!

Podobrazník...

Byli jsme ve vlakovém kupé čtyři. Jeden mladý pár, jeden starý pán a já. Mladý pár se k sobě zamilovaně tulil, starý pán jej zasněně pozoroval, já jsem zamilovaně zasněně pobaveně sledoval starého pána. Když v Kolíně mladý pár zamilovaně vystoupil, začal starý zasněně vyprávět (a já pobaveně poslouchal).

Strašně moc se mu líbilo, jak se ti mladí k sobě měli. On se ve svém životě také takhle měl k několika dívkám a ženám. Jenže vždycky musel od okamžiku, kdy se do některé z nich zamiloval, vyčkat zhruba sedm let, než byl jeho cit opětován.

Začalo to už v raném věku. Starému pánovi, tehdy malému prckovi, bylo pět, když se zakoukal do stejně staré malé holčičky, dnes prý staré paní, s puntíkovanými bačkůrkami. Chtěl se s ní strašně moc držet za ruce a hrát si na zubaře (byl vždycky trochu podivín), avšak ona dávala přednost česání věčně rozcuchané panenky. Do školy pak nastoupil každý jinam, takže se načas přestali vídat. Když bylo starému pánovi dvanáct, potkali se na letním táboře, kde už stará paní puntíkované bačkůrky ani rozcuchanou panenku neměla, zato byla ochotna se za stany vodit se starým pánem za ruce a hrát si na lékaře několika druhů. Krátce poté se ona odstěhovala pryč a po výměně asi dvou dopisů vztah skončil.

Pubertu starý pán moc šťastnou neměl. Zamiloval se do své spolužačky z gymnázia, dnes rovněž už staré paní, ale ta v té době myslela na jiného kořena a starého pána ignorovala. Mohl jí psát zamilované básničky, mohl ji zvát na procházky, jak chtěl, všechno bylo marné. O sedm let později na vysoké škole už to tak marné nebylo; ačkoliv své metody nijak nezměnil, skončila dívka nakonec v jeho, řekněme, objetí. Po dvou letech se však rozešli; prý jí někdo nabídl zajímavější procházky a kvalitnější verše.

Krátce po dokončení vysoké školy se starý pán seznámil se sympatickou dívkou, která pracovala ve stejné budově jako pán, jen o patro výš. Často spolu chodívali na obědy, kde obvykle polední přestávku protáhli na dvoj-, někdy dokonce i trojnásobek zákonné délky, často se navštěvovali v kancelářích a pořádali soukromé čajové či sušenkové dýchánky. Rozuměli si spolu skvěle a šťastnému rozvoji vztahu bránila jen skutečnost, že ona byla vdaná. Když tedy potom starému (tehdy mladému) pánovi nabídli, aby odjel pracovat do zahraniční, přijal. Vrátil se po sedmi letech a ona už zadaná nebyla. Tak se vzali. Manželství jim vydrželo, a kdyby ona coby stará paní před deseti lety neumřela, trvalo by dodnes.

Od té doby je starý pán sám. Nicméně před necelými sedmi lety se v lázních seznámil s poměrně energickou starou paní, s níž si v poslední večer jejího pobytu padnul do oka. Měl se s ní přijít druhý den rozloučit, ale spletl si autobusové nádraží, takže ji od té doby neviděl.

V tu chvíli přistoupily do kupé dvě důchodkyně. Starý pán se na tu menší, bělovlasejší zadíval a pak potichu šeptnul: „Jarmilo?“

Paní sebou trhla, pohlédla na starého pána, načež se jí tvář rozjasnila: „Viléme?“

A poté, co jsme v následující stanici já i druhá paní důchodkyně vystoupili, zůstal v kupé už jen jeden starý zamilovaný pár.

Ladislav Postupa

Aféra, 1969

* 21. 9. 1929 v Náchodě. Fotograf a výtvarník. Více informací najdete v minulém čísle Dobré adresy.

Agresivní, 1986

Havárie BP, 1994

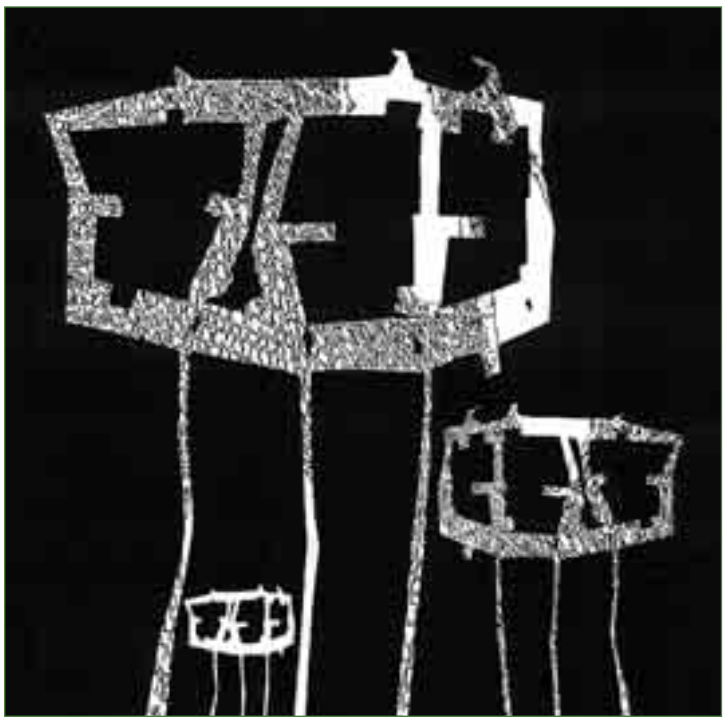

Hyperbola, 1974

Hledající, 1995

Delirium tremens, 1994

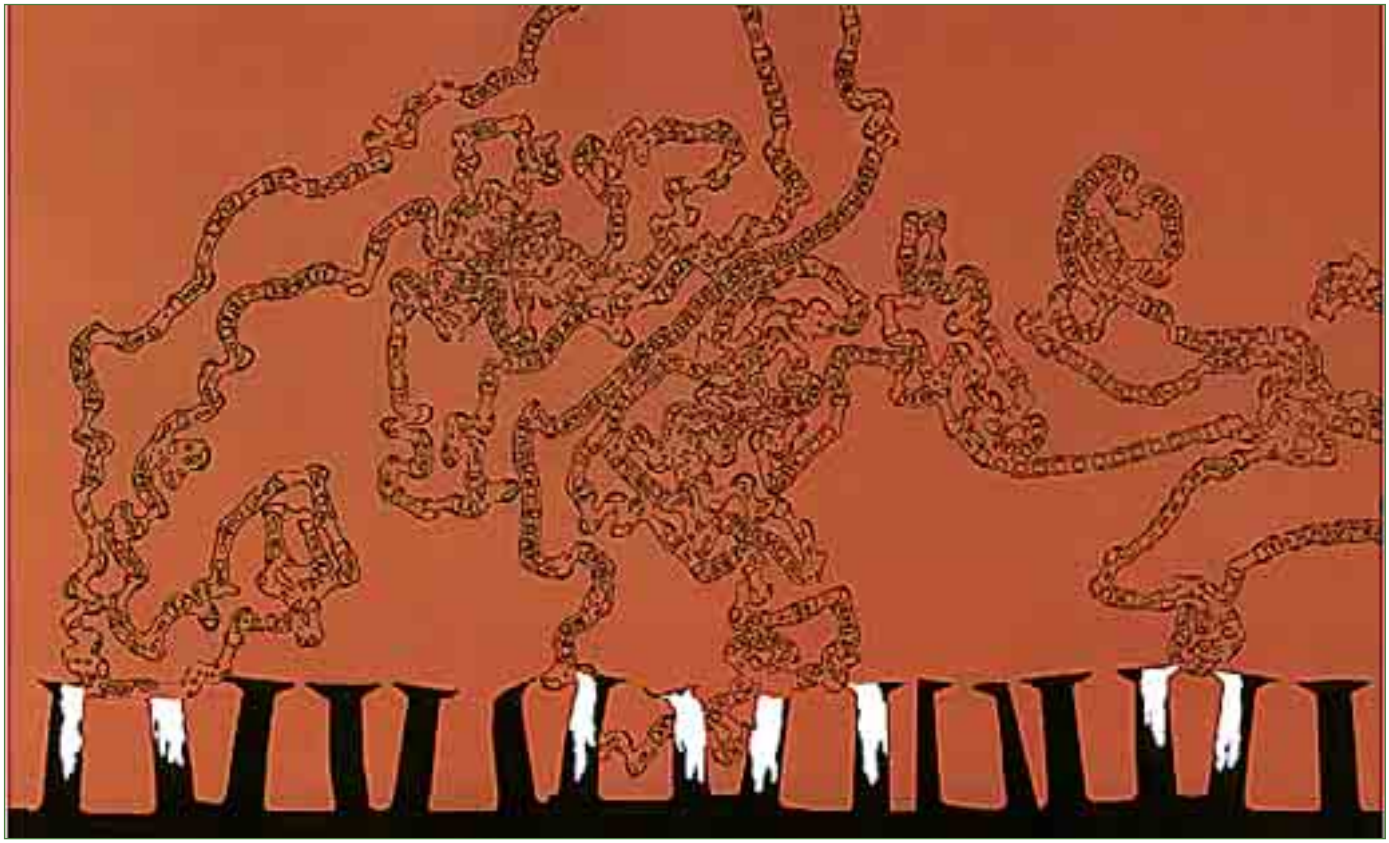

Napadení, 1987

Mlčící, 1997

Labil, 1970

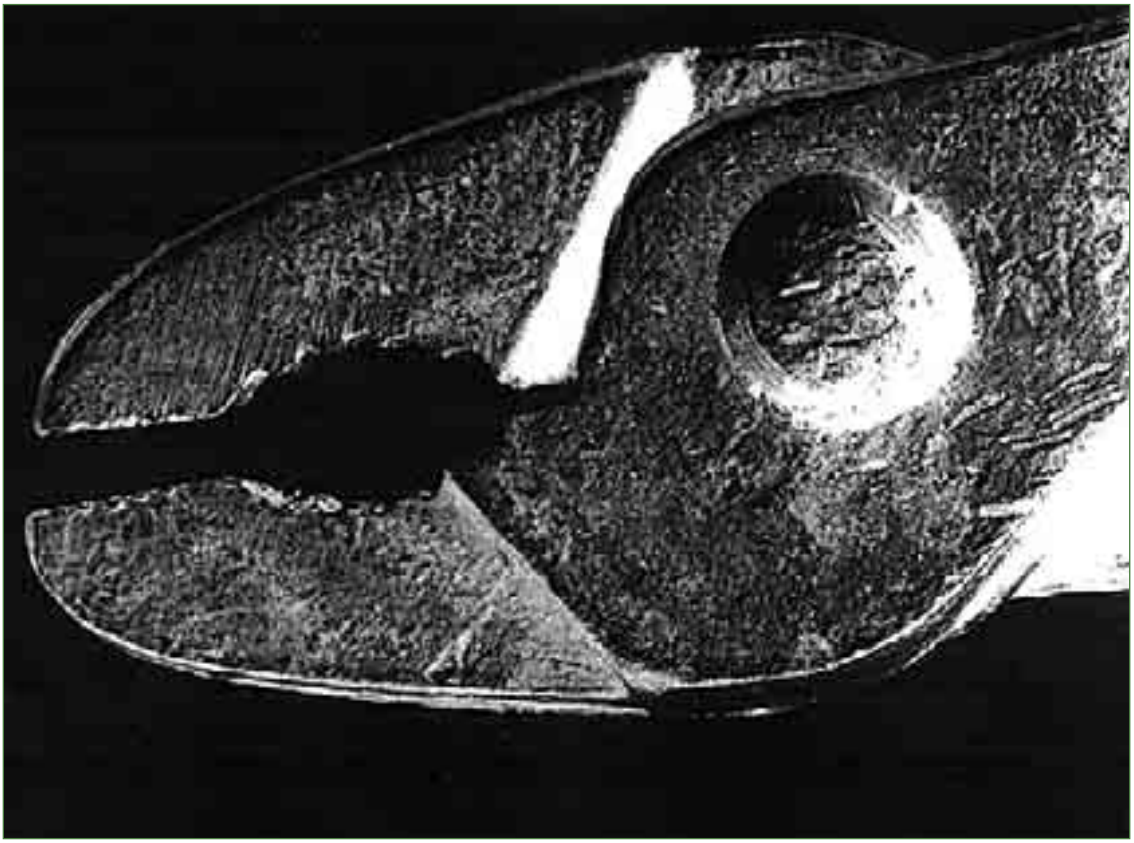

Nepřítel, 1966

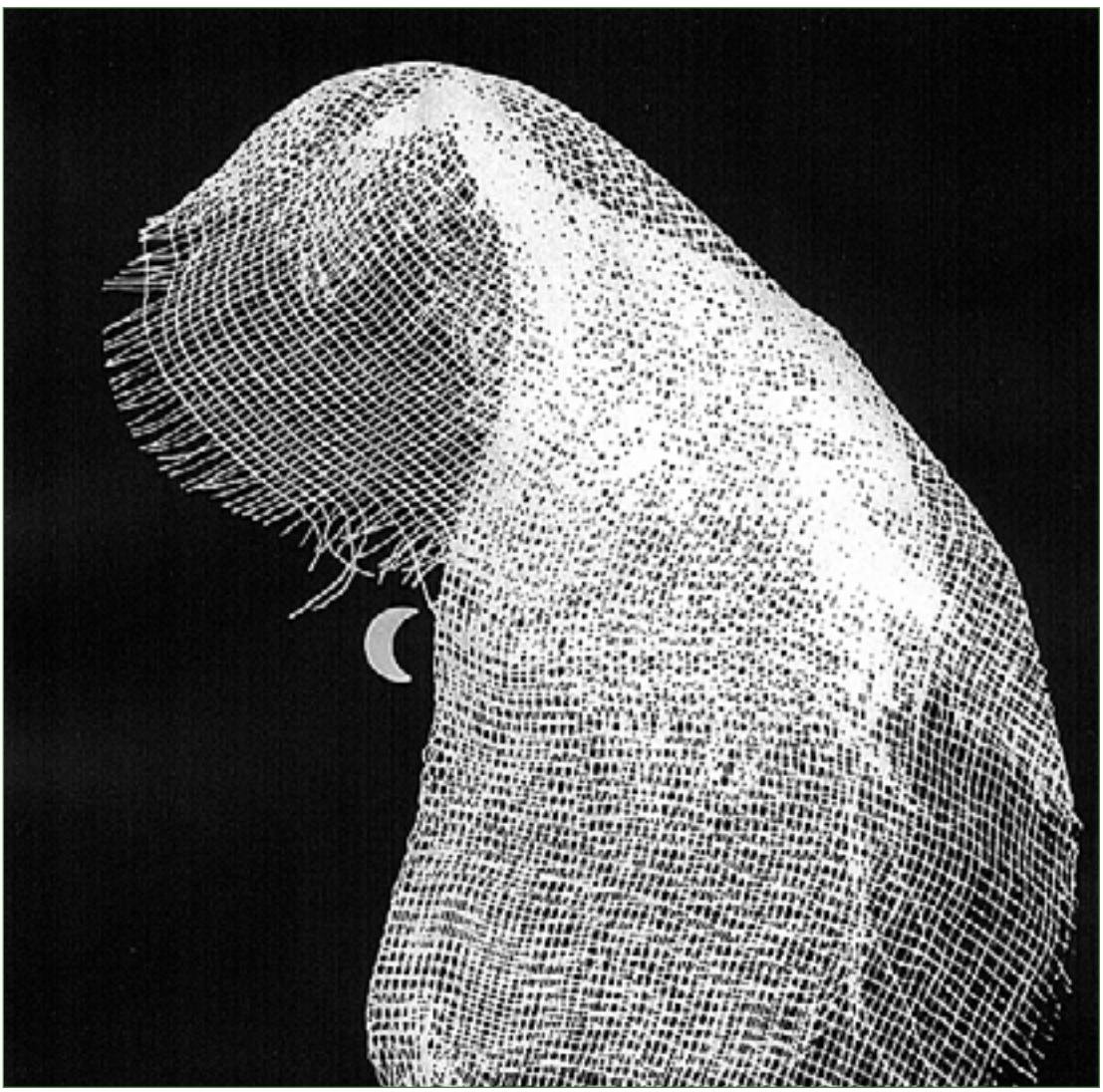

Nespavost, 1996

Rokle, 1995

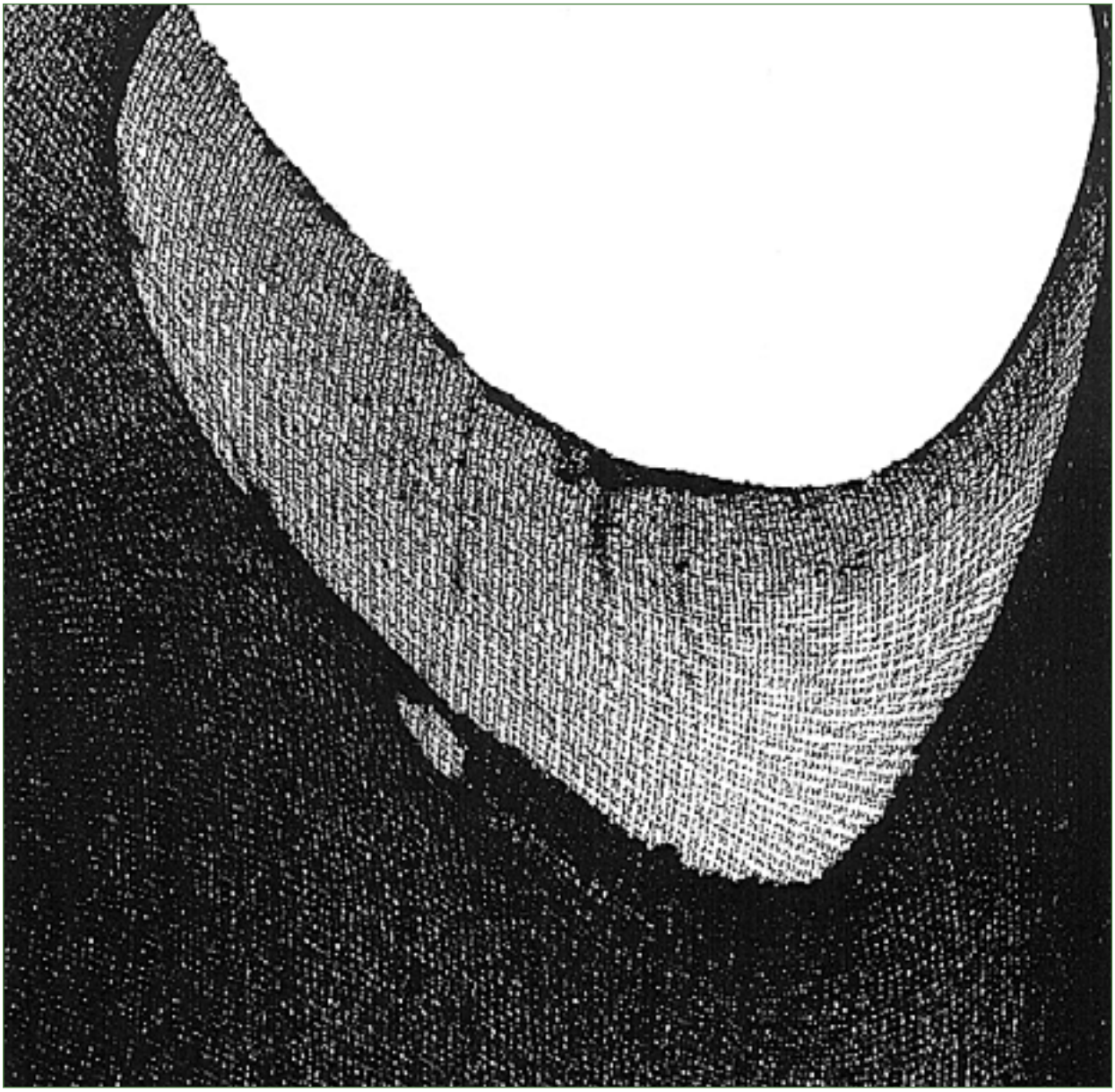

Uštknutí, 1972

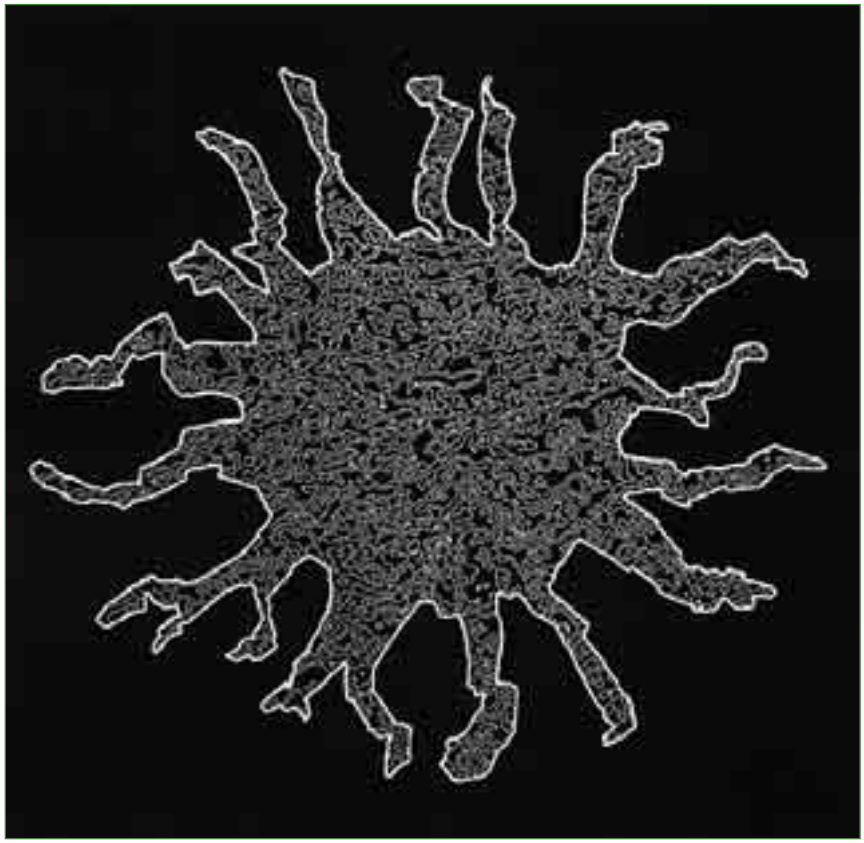

Slunce, 1988

Soused, 1971

Tvar, 1986

Vítěz, 1977

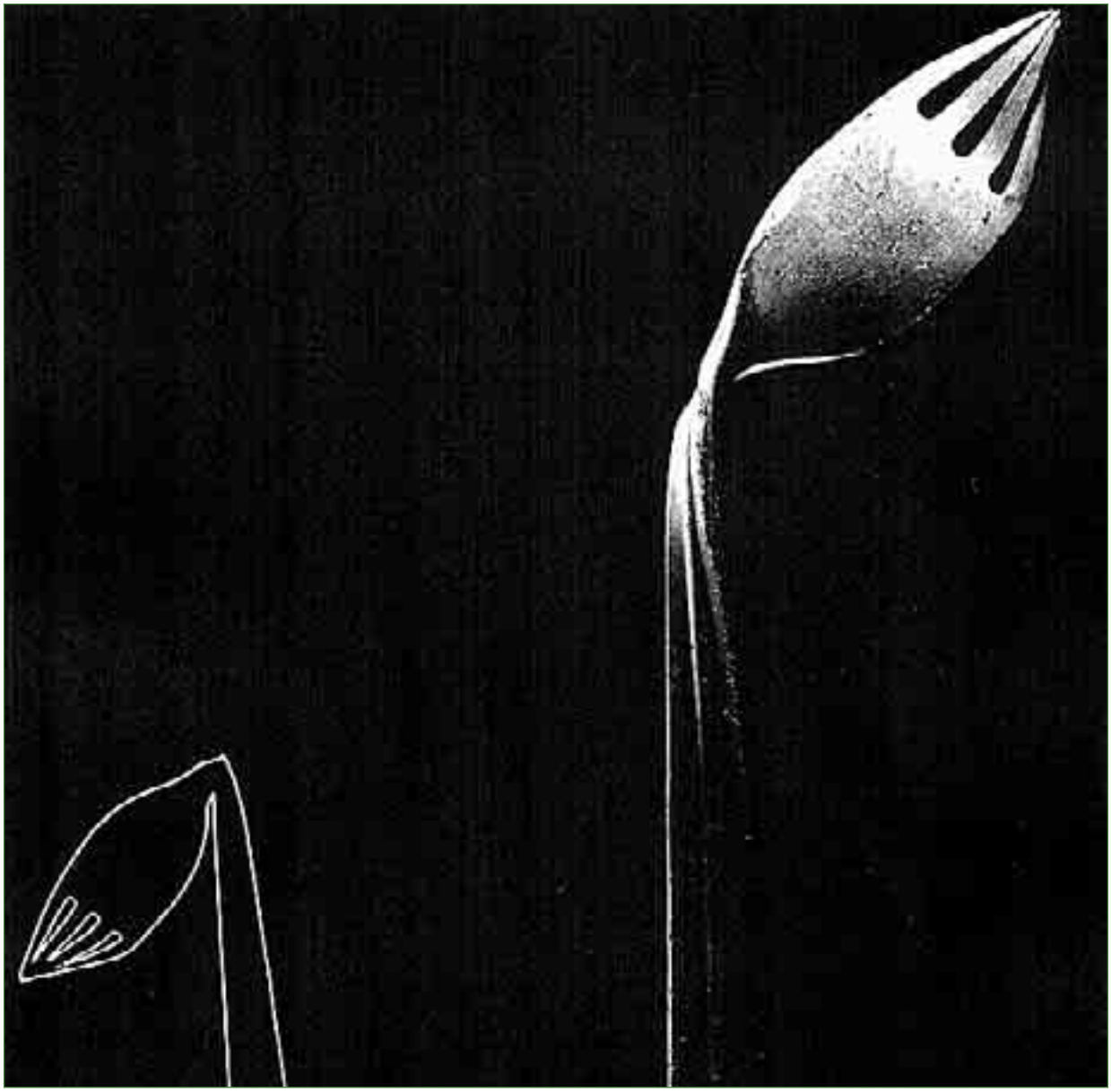

Zakletý, 1970

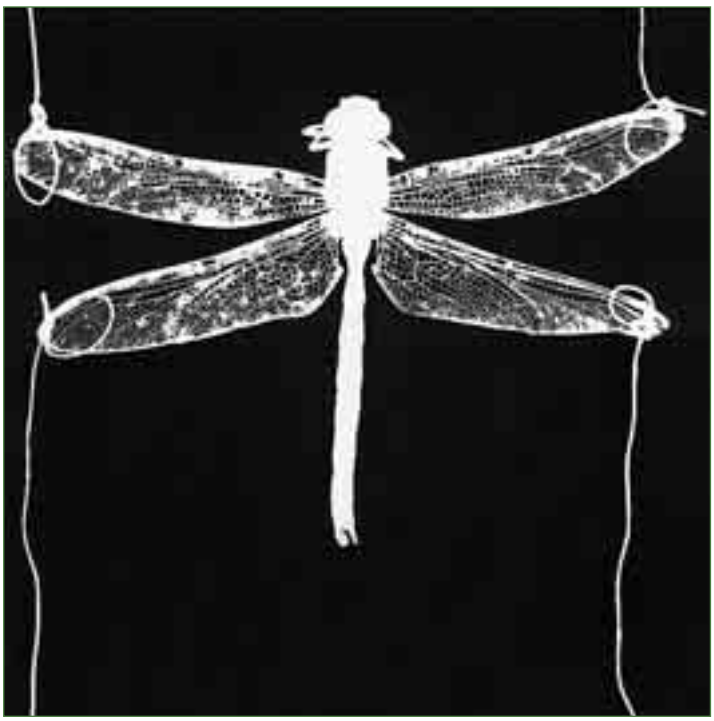

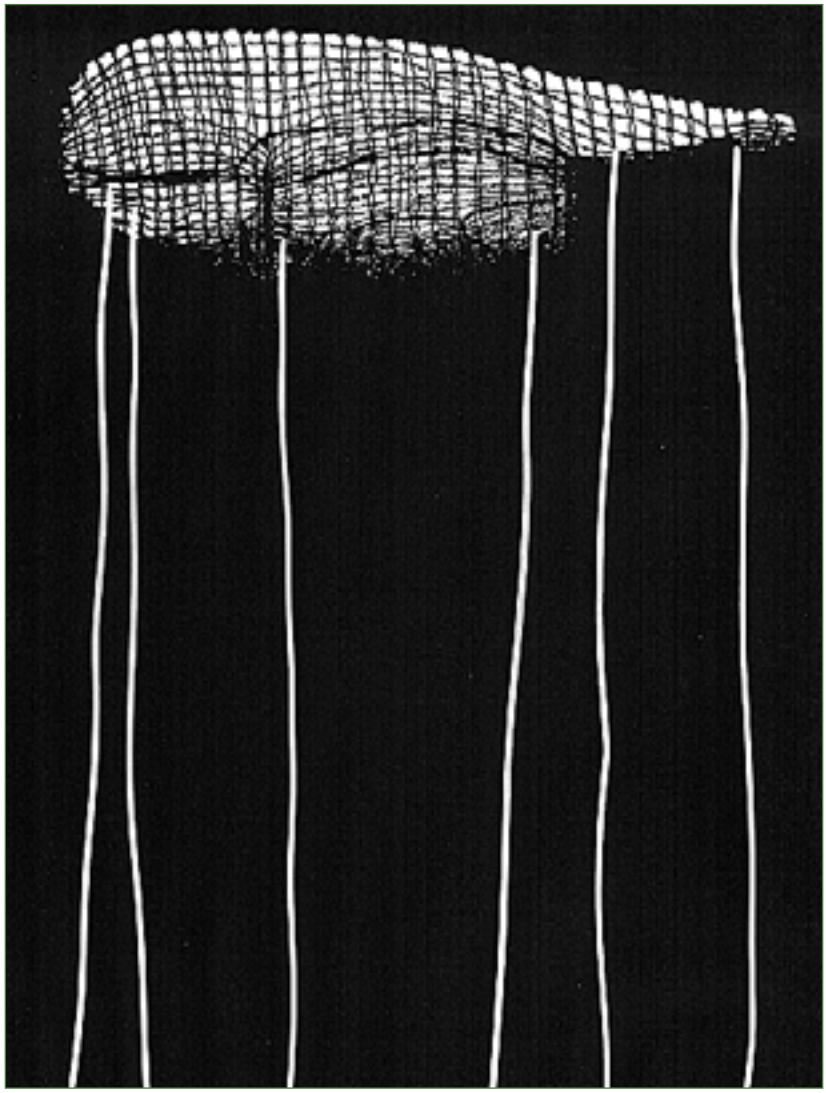

Vzducholoď, 1972

Vdovička, 1991

Vulkán, 1996

Zajetí CP, 1994

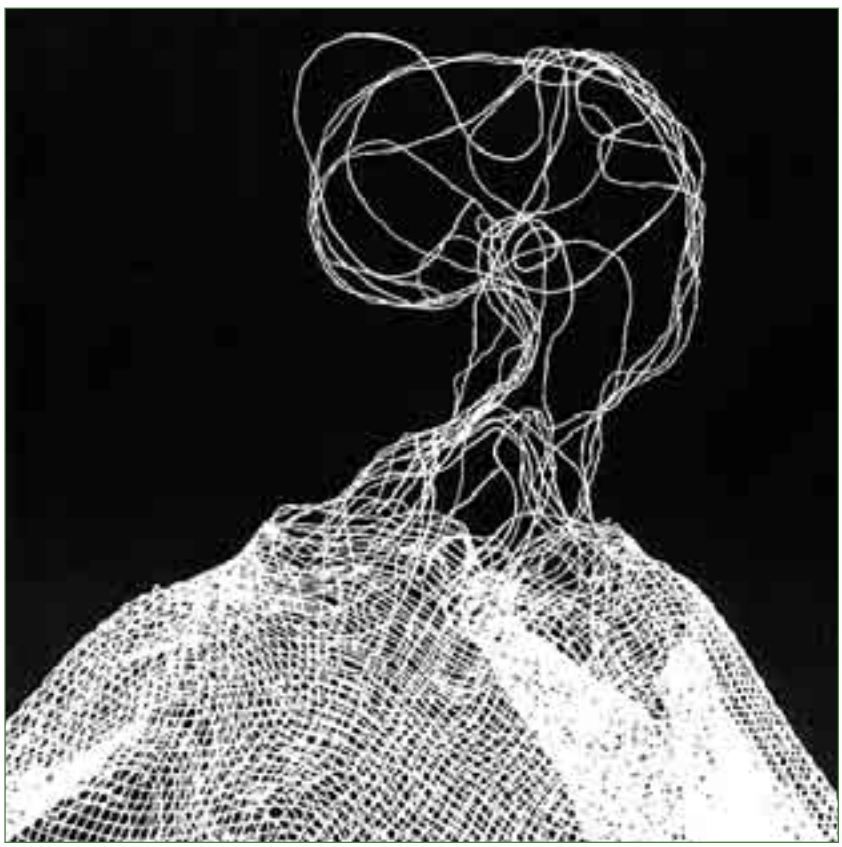

V příštím čísle (vychází 1. dubna 2003) najdete:

Astronomickou povídku Štěpána Kučery

Kresby Karolíny Klinecké

Filmové překvapení

Maxe, Mořice a Ježipetra

Na shledanou příště!
Ne za pomente!